

**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

ons kenmerk
Z/253925

Plaats
's-Hertogenbosch

op de op 29 mei 2025 ontvangen aanvraag van gemeente Steenberghe om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De flora- en fauna-activiteit gaat over de gevolgen ten aanzien van beschermde dier- en/of plantsoorten vanwege het uitvoeren van veel voorkomende werkzaamheden aan woningen en gebouwen binnen de bebouwde kom van de gemeente Steenberghe.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Namens dezen,

ValidSigned door 5.1.2e
op 20-07-2026

Teammanager Provincie
Omgevingsdienst Brabant Noord

Dit document is digitaal ondertekend.

Besluit

Onderwerp

Op 29 mei 2025 hebben wij van gemeente Steenbergen een aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De omgevingsvergunning is aangevraagd voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, door het uitvoeren van veel voorkomende werkzaamheden aan woningen en gebouwen, binnen de bebouwde kom van de gemeente Steenbergen.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gezien de overwegingen die zijn opgenomen in dit besluit,

- I. aan gemeente Steenbergen, Buiten de Veste 1, 4652 GA Steenbergen, de gevraagde vergunning te weigeren, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet, van de bepalingen als bedoeld in:
  - artikel 11.37, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten en rustplaatsen van de:
    - **huismus** (*Passer domesticus*);
    - **gierzwaluw** (*Apus apus*);
    - artikel 11.46, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk verstoren van de:
    - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
    - **ruige dwergvleermuis** (*Pipistrellus nathusii*);
    - **laatvlieger** (*Eptesicus serotinus*);
    - **meervleermuis** (*Myotis dasycneme*);
    - artikel 11.46, eerste lid, onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de:
    - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
    - **ruige dwergvleermuis** (*Pipistrellus nathusii*);
    - **laatvlieger** (*Eptesicus serotinus*);
    - **meervleermuis** (*Myotis dasycneme*);
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag en de aanvullende gegevens, voor zover deze gaat over de soorten als bedoeld onder I, binnen de reikwijdte zoals aangegeven in paragraaf 2.2 van deze vergunning en weergegeven in bijlage 1, onderdeel uitmaakt van dit besluit;
- III. dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van dit besluit:
  - Soortenmanagementplan gebouwen Gemeente Steenbergen, kenmerk: RA23108-02, datum: 16 mei 2025 (hierna: SMP).
  - Aanvullende gegevens van 5 juni 2025 (bijlage 10 werkprotocollen), 28 augustus 2025 (onderzoeksresultaten deelgebied 12), 19 november 2025 (aanvullende notitie paaronderzoek), 13 januari 2026 (aanvullingen met betrekking tot onderzoek) en 15 juni 2026 (reactie op voornemen tot weigeren).
  - Bijlage 1: Overzichtstekening van de planlocatie.
  - Bijlage 2: Weigeringsgronden en overwegingen.

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit en wordt u door dit besluit rechtstreeks in uw belang getroffen, dan kunt u een bezwaarschrift hiertegen indienen. Dit kan tot 6 weken na de dag van verzending van het besluit. De verzenddatum is terug te vinden in de kennisgeving.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Het besluit treedt in werking de dag na verzending van het besluit. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch. De rechter besluit dan of het besluit wordt geschorst.

U kunt ook digitaal verzoeken om een voorlopige voorziening. Zie daarvoor:

<http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen van een voorlopige voorziening (griffierecht).

INHOUDSOPGAVE

BESLUIT	2
PROCEDURELE OVERWEGINGEN	5
INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN	6
1. WETTELIJK KADER - OMGEVINGSWET	6
1.1 BESCHERMINGSREGIMES	6
1.2 OMGEVINGSVERORDENING NOORD-BRABANT	6
2. TOETSING EFFECTEN RUIMTELIJKE INGREEP	7
2.1 AANGEVRAAGDE ACTIVITEITEN	7
2.2 REIKWIJDTE	7
2.3 DOEL VAN HET SMP	7
2.4 ONDERZOEK SOORTEN	8
2.5 RESULTATEN INVENTARISATIE	11
2.6 MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN	13
2.7 ALTERNATIEVENAFWEGING	13
2.8 BELANG VAN DE AANVRAAG	15
2.8.1 WERKWIJZE OP BASIS VAN HET SMP	16
2.8.2 GOEDKEURINGSVERZOEKEN EN MAATWERK	18
2.8.3 SALDERINGSBOEKHOUDING	20
2.8.4 ECOLOGISCHE PLUS	20
2.8.5 PROJECTFASERING	23
2.8.6 ALTERNATIEVE VOORZIENINGEN	24
2.9 MONITORING	29
3. CONCLUSIE	29
BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKENING VAN DE PLANLOCATIE	30
BIJLAGE 2. WEIGERINGSGRONDEN EN OVERWEGINGEN	31

Procedurele overwegingen

Aanvraag

Op 29 mei 2025 hebben wij van gemeente Steenberghe een aanvraag voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van de Omgevingswet (artikel 5.1, tweede lid, onder g) ontvangen. Op 11 maart 2026 heeft overleg plaatsgevonden tussen de gemeente Steenberghe, ecologisch adviseur Regelink Ecologie & Landschap en Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN). De aanvraag is op 5 juni, 28 augustus en 19 november 2025 en 13 januari 2026 aangevuld.

Op 8 juni 2026 hebben wij een voornemen tot weigeren van de aanvraag gestuurd. Op 15 juni 2026 hebben wij hier een reactie op ontvangen.

Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en het SMP. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/253925.

Gedragscodes

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) volgens artikel 5.10, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als het aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

De aanvraag bevat voldoende informatie voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is gevraagd.

Overige regelgeving

Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving of activiteit onder de Omgevingswet kan aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen. Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan de flora- en fauna-activiteit van de Omgevingswet niet betrokken.

Inhoudelijke overwegingen

1. Wettelijk kader - Omgevingswet

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Omgevingswet (hierna: Ow) zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Paragraaf 11.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74j van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de vergunning.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Paragraaf 11.2.3 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74k van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Paragraaf 11.2.4 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74l van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Voor alle inheemse soorten geldt in alle gevallen de specifieke zorgplicht (artikel 11.27 van het Bal). Het gaat dan zowel om beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een vergunning is verleend. In de specifieke zorgplicht wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In onder andere artikel 5.40 en artikel 18.10 van de Ow zijn gronden opgenomen op grond waarvan een vergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd. De vergunning kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de vergunninghouder zich niet houdt aan de vergunning.

1.2 Omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben de Omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: Verordening) vastgesteld. Voor een flora- en fauna-activiteit zijn aanvullende kaders vastgelegd. Zo zijn voor bepaalde soorten en handelingen vrijstellingen opgenomen. Deze zijn neergelegd in paragraaf 3.8.2 van de Verordening.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in hoofdstuk 3 van 'Soortenmanagementplan gebouwen Gemeente Steenberg en Deel 2 – generieke werkprotocollen'. De aangevraagde activiteiten gaan over veelvoorkomende ingrepen welke gerelateerd zijn aan verduurzamingsopgave. De aangevraagde activiteiten omvatten:

- Sloop
- Isoleren spouwmuur
- Isoleren spouwmuur: plaatsen extra buitenschil
- Grote ingreep: aanpassen constructie gevel
- Onderhoud gevel: vervangen voegwerk
- Vervangen kozijnen
- Plaatsen spouwmuurankers
- Vervangen/verwijderen gevelbekleding
- Onderhoud gevel: reinigen, impregneren en schilderwerkzaamheden
- Grote ingreep: vervangen dakpannen en/of isoleren dak
- Grote ingreep: aanpassing constructie dak
- Verwijderen/vervangen stenen schoorsteen
- Vervangen goten, boeiborden en windveren
- Vervangen dakkapel
- Plaatsen zonnepanelen
- Kleine werkzaamheden aan het dak

2.2 Reikwijdte

De aangevraagde activiteiten vinden plaats aan gebouwen binnen de bebouwde kom van de gemeente Steenberg en. Hieronder vallen de kernen: Dinteloord, De Heen, Kruisland, Nieuw-Vossemeer, Steenberg en Welberg (zie bijlage 1, *Figuur 1*). Gebieden die niet zijn onderzocht (zoals afgesloten bedrijventerreinen of niet openbare terreinen) vallen buiten de reikwijdte van het SMP. Overzichtskaarten van het plangebied en de niet onderzochte gebieden kunnen worden geraadpleegd via de kaartviewer: <https://regelink.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=SMP-Steenbergen>. Het SMP is van toepassing op alle gebouwen binnen het aangewezen gebied, met uitzondering van gebouwen waarin mogelijk beschermde soorten aanwezig zijn die geen onderdeel uitmaken van de vergunningsaanvraag en daardoor niet zijn opgenomen in het dictum op pagina 2 van dit besluit.

2.3 Doel van het SMP

Het doel van dit SMP is het beschermen van gebouwbewonende soorten door negatieve effecten bij ruimtelijke ingrepen en overtreding van de Omgevingswet op voorhand te voorkomen. Met het SMP wil de gemeente Steenberg en het volgende bereiken:

- Proactief beschermen van gebouwbewonende soorten vleermuizen en vogels (de SMP-soorten) op populatieniveau, door tenminste de 'gunstige staat van instandhouding' te waarborgen of te verbeteren;
- De doorlooptijd van het traject van natuurwetgeving voor initiatiefnemers van ruimtelijke ingrepen verkorten;
- De procedures voor natuurwetgeving voor particulieren vereenvoudigen (en daarmee ook zorgen voor lastenverlichting);

- Juridische borging van de werkwijze SMP met een gebiedsbrede omgevingsvergunning afgegeven door het bevoegd gezag, voor een periode van 10 jaar.

2.4 Onderzoek soorten

Het onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in hoofdstuk 3 en in bijlagen 4 tot en met 7 van het SMP en de aanvullingen van 13 januari en 15 juni 2026. In 2024 is de eerste gebiedsbrede inventarisatie (de zogenoemde 0-meting) uitgevoerd binnen de kernen van de gemeente Steenberg. Het onderzoek naar huismus en gierzwaluw is volledig uitgevoerd in 2024. Het onderzoek naar vleermuizen is gedeeltelijk uitgevoerd in 2024 en afgerond in 2025 (paaronderzoek).

Bij het bepalen van de onderzoeksinspanning (met name de bepaling naar welke soorten onderzoek is uitgevoerd) is gebruik gemaakt van gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna: NDFF). Het onderzoek richtte zich op het in kaart brengen van de meest kwetsbare verblijfplaatsen en essentiële functies van vleermuizen, alsmede op clusters van nesten van de huismus en gierzwaluw.

De gehanteerde werkwijze is gebaseerd op de Kennisdocumenten Huismus en Gierzwaluw (BIJ12, 2023), Gebiedenprotocol Gierzwaluw (Sovon, 2023) en op het Vleermuisprotocol 2021 (NGB, 2021). De gehanteerde werkwijze van het paaronderzoek naar vleermuizen is gebaseerd op de Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden (NGB en Zoogdiervereniging, 2024). De onderzoeksaanpak is aangepast en aangevuld voor een gebiedsbrede benadering, waarbij de nadruk ligt op het beschermen van soorten op populatieniveau.

Deelgebieden

Voor het uitvoeren van het veldwerk is het onderzoeksgebied opgedeeld in deelgebieden. Een deelgebied beslaat ongeveer 7,5 kilometer openbare weg en is in de regel 30 tot 40 hectare groot. Hierbij is aangehouden dat ieder deelgebied binnen een uur helemaal doorfietst kan worden. De woonkernen zijn voor de veldinventarisaties opgedeeld in totaal 17 deelgebieden. Afgesloten en niet openbare terreinen behoren niet tot het onderzoeksgebied (zie de kaartviewer: <https://regelink.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=SMP-Steenbergen>). Panden die te ver van de openbare weg gelegen zijn, behoren ook niet tot het onderzoeksgebied.

Inventarisatie vogels

Huisumus

De populatie van de huismus is in kaart gebracht door de nestlocaties en het essentieel leefgebied te inventariseren, waarbij de methode is gebaseerd op het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2023). In de periode 1 april tot en met 15 mei zijn per deelgebied 2 veldbezoeken uitgevoerd. Deze bezoeken startten minimaal 1 uur na zonsopkomst en duurden minimaal 2 uur per deelgebied. Tussen de 2 bezoeken zat minimaal 10 dagen. Per bezoek zijn 3 deelgebieden door 1 persoon per fiets en een verrekijker geïnterviewd. Locaties waar geen nesten zijn aangetroffen, maar waar wel nestindicerend gedrag is waargenomen, zijn aangemerkt als potentiële verblijfplaats. Onder nestindicerend gedrag wordt onder andere verstaan: slepen met nestmateriaal/voedsel, baltsende mannetjes, aanwezigheid van een paartje bij de potentiële nestlocatie en balts en copulatie. Aan de hand van de waarnemingen en de aanwezigheid van openbaar groen is achteraf bepaald welke gebieden behoren tot het essentiële leefgebied van de huismus, voor zover dit niet tijdens het onderzoek zelf al werd vastgesteld.

Gierzwaluw

De populatie van de gierzwaluw is in kaart gebracht door de aanwezigheid van (mogelijke) broedgevallen vast te stellen, op basis van het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2023). In de periode 1 juni tot en met 15 juli per deelgebied 3 bezoeken uitgevoerd. De bezoeken startten om ongeveer 20:30 en duurden tot een half uur na zonsondergang (minimaal 2 uur). Tussen de 2 bezoeken zat minimaal 10 dagen. Per bezoek zijn 3 deelgebieden door 1 persoon per fiets met een verrekijker geïnventariseerd. Tijdens het eerste bezoek lag de focus op het in kaart brengen van de clusters van nestlocaties van gierzwaluwen. Tijdens de andere 2 bezoeken lag de focus op het in beeld brengen van exacte nestlocaties zowel binnen als buiten de clusters. Vanaf strategisch gekozen plekken is gepost om de daadwerkelijke nestlocaties in beeld te kunnen brengen. Op plekken waar geen nesten zijn aangetroffen, maar wel nestindicerend gedrag werd waargenomen, zijn woningen gemarkeerd als potentiële nestlocatie.

Cluster/bolwerk van huismus en gierzwaluw

Tijdens het onderzoek is er gekeken naar nesten van de huismus en gierzwaluw die een cluster/bolwerk vormen. Met een bolwerk wordt het volgende bedoeld:

- Huismus: meer dan 10 nesten binnen een straal van 50 meter, gemeten vanaf het midden van de kolonie. Ieder nest binnen 50 meter van een nest wordt meegeteld als onderdeel van het bolwerk.
- Gierzwaluw: meer dan 5 nesten binnen een straal van 50 meter, gemeten vanaf het midden van de kolonie. Ieder nest binnen 50 meter van een nest wordt meegeteld als onderdeel van het bolwerk.

De toegepaste maatregelen worden afgestemd op basis van de aanwezigheid dan wel afwezigheid van een bolwerk.

Inventarisatie vleermuizen

Batdetector onderzoek naar (kraam)verblijfplaatsen

In de periode van 15 mei tot 22 juli is naar de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de laatvlieger en de meervleermuis gezocht om de aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen vast te stellen. De deelgebieden zijn met een batdetector op de fiets onderzocht en zijn meerdere keren per bezoek doorkruist. In elk deelgebied heeft 1 persoon 2 nachten geïnventariseerd met minimaal 20 dagen tussen de nachten. Een nachtonderzoek bestond uit een avondronde en een ochtendronde. De avondrondes startten direct na zonsondergang en duurden ongeveer 2 uur, of bij veel activiteit (van bijvoorbeeld laatvliegers) tot ongeveer 01:00. De ochtendrondes startten vanaf 3 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst, of bij veel activiteit totdat er geen activiteit meer werd waargenomen. Zodra er een indicatie is dat een verblijf mogelijk als kraamverblijfplaats wordt gebruikt, door een groot aantal zwermende dieren in de ochtend of een groot aantal uitvliegende dieren, is het uitgangspunt om hier de eerstvolgende avond (uiterlijk binnen 72 uur) een uitvliegtelling uit te voeren. Een gedetailleerde beschrijving van de afwegingskaders staat in bijlage 5 van het SMP.

Batdetector onderzoek naar paarverblijfplaatsen

In de periode van 1 september tot en met 30 september is 1 veldbezoek uitgevoerd naar paarterritoria en paarverblijfplaatsen van de gewone en ruige dwergvleermuis. Hierbij worden 2 deelgebieden met de batdetector op de fiets onderzocht. De avondrondes starten vanaf 3 uur na zonsondergang en duurde 2,5 uur. Tijdens de veldbezoeken worden baltsende mannetjes vleermuizen in kaart gebracht.

Batdetector onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen (middernachtzwermen)

In de periode van 1 augustus tot en met 10 september is onderzoek gedaan naar massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Het plangebied is voor dit onderzoek opgedeeld in 3 clusters. De groottes van de clusters zijn zo opgedeeld dat tijdens een bezoek elk cluster 3 keer is onderzocht met een tussenperiode van minimaal 10 dagen tussen het eerste en het laatste bezoek en minimaal een tussenperiode van 2 dagen rondom het tweede bezoek. Om het onderzoek efficiënt uit te voeren is gefocust op gebouwen met geschikte kenmerken. Deze gebouwen zijn op de volgende manier geselecteerd:

- Met behulp van GIS-software is op de gebouwkenmerken uit het BAG-register een analyse voor potentiële winterverblijfplaatsen uitgevoerd. Dit resulteerde in een selectie van gebouwen in het plangebied.
- Op basis van expert judgement zijn met behulp van satellietfoto's nog enkele potentieel geschikte gebouwen aan de selectie toegevoegd.
- Tijdens het veldwerk zijn nog enkele gebouwen aan de selectie toegevoegd.

Gedurende het onderzoek (tussen 23:00 en 02:00 uur) heeft de veldmedewerker zich voornamelijk gericht op de geselecteerde hoog potentiële gebouwen, waarbij elke gebouw ieder veldbezoek minimaal 2 maal is bezocht. Wanneer gedurende het onderzoek meer dan 5 dieren tegelijkertijd aan het zwermen waren bij de locatie, is de verblijfplaats geclassificeerd als een massawinterverblijfplaats. Wanneer er slechts enkele zwermers (< 5 dieren) zijn waargenomen en er geen vorstzwermen is waargenomen, wordt ervanuit gegaan dat het een mogelijke massawinterverblijfplaats is. Een gedetailleerde beschrijving van de afwegingskaders staat in bijlage 5 van het SMP.

Batdetector onderzoek massawinterverblijfplaatsen (vorstzwermen)

Aanvullend op het onderzoek naar middernachtzwermen is op 18 januari en 1 februari 2025 onderzoek naar vorstzwermen uitgevoerd om belangrijke en grote winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aan te kunnen tonen. Dit onderzoek is uitgevoerd in de winterperiode, rond de tweede en derde nacht met de eerste vorst van het seizoen (van rond de -2C°), door te zoeken naar zwermende gewone dwergvleermuizen. Dit onderzoek is uitgevoerd bij alle locaties waar gedurende het middernachtzwermonderzoek activiteit is waargenomen. Een onderzoeker fietst met een warmtebeeldcamera langs de gebouwen in een cluster, vanaf een half uur tot 1 uur na zonsondergang tot ongeveer 2,5 uur daarna. Wanneer er tijdens het vorstonderzoek geen zwermende dieren zijn waargenomen, wordt de verblijfplaats alsnog geclassificeerd als mogelijke massawinterverblijfplaats. Een gedetailleerde beschrijving van de afwegingskaders staat in bijlage 5 van het SMP.

Telemetrisch onderzoek en onderzoek met luisterkastjes naar (kraam)verblijfplaatsen

In de periode 10 juni tot en met 16 juni is telemetrisch onderzoek gedaan naar de laatvlieger en meervleermuis. Het vangen met mistnetten is uitgevoerd conform de methode van het vleermuisvangstelsel. Op van tevoren geselecteerde locaties zijn vleermuizen met mistnetten gevangen, van een zender voorzien en vervolgens met een radio-ontvanger met antenne terug gevolgd naar de verblijfplaats. Vanglocaties zijn bepaald op basis van een gebiedsanalyse (expert judgement), gegevens uit luisterkastjes, bekende waarnemingen uit de NDFF en de veiligheid van de vanglocatie.

Om de aanwezigheid van de meervleermuis boven een watergang te onderzoeken en een idee van de activiteit te krijgen zijn 3 luisterkastjes boven watergangen geplaatst. De luisterkastjes hebben 3 dagen op locatie gehangen. Hieruit bleek dat 2 locaties niet effectief bleken voor het onderzoek naar meervleermuis en zijn op 1 locatie vangacties voor de meervleermuis uitgevoerd. Er zijn geen meervleermuizen gevangen en gezenderd. Voor de laatvlieger zijn op 5 locaties vangacties uitgevoerd.

Een gedetailleerde omschrijving van het onderzoek naar de laatvlieger en meervleermuis staat in bijlage 7 van het SMP.

Overweging onderzoek soorten

Het uitgevoerde onderzoek naar gierzwaluwen en vleermuizen is als onvoldoende beoordeeld. De weigeringsgronden en de daaraan ten grondslag liggende overwegingen zijn nader uitgewerkt in bijlage 2 (zie punt 1 t/m 5).

2.5 Resultaten inventarisatie

Huismus

In totaal zijn in de gemeente 925 nesten aangetroffen van de huismus. Daarnaast zijn op 37 locaties baltsende mannetjes aangetroffen. Dit zijn waarnemingen van baltsende mannetjes in struiken en bomen waarvan de mogelijke nestlocatie in het gebouw niet met zekerheid kon worden vastgesteld. Daardoor kunnen er nog eens 37 nestlocaties aanwezig zijn. Op 59 locaties is essentieel leefgebied aangetroffen. Daarnaast is het essentieel leefgebied van de huismus inzichtelijk gemaakt in de kaartviewer door een straal van 100 meter rondom de aangetroffen nesten aan te geven. De structuren binnen deze zones worden tot het essentiële leefgebied gerekend. In alle kernen van de gemeente Steenbergen zijn nestlocaties in bolwerken aangetroffen. Bolwerken betreffen vooral wijken met (oudere) woningen met toegankelijke ruimtes onder dakpannen en voldoende functioneel leefgebied in de directe omgeving. In het centrum van de kern van Steenbergen werden over het algemeen minder huismussen aangetroffen.

Gierzwaluw

In totaal zijn 296 nestlocaties van de gierzwaluw aangetroffen. Daarnaast is op 67 locaties nestindicerend gedrag van gierzwaluwen waargenomen. Daardoor kunnen er nog eens 67 nestlocaties aanwezig zijn. De meeste nestlocaties van gierzwaluwen zijn in bolwerken aangetroffen. Een opmerkelijke plek is bij een appartementencomplex in De Heen, waar bij 1 gebouw meer dan 20 nesten zijn waargenomen.

Gewone dwergvleermuis

Zomerverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen

In totaal zijn er 77 zomerverblijfplaatsen en 119 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen, verspreid over de gemeente. Tijdens de vangacties van half juni zijn 7 mannetjes en 6 vrouwtjes gevangen, deze zijn niet gezenderd en teruggezocht.

Kraamverblijfplaatsen

In totaal zijn er 28 kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld verspreid over de gemeente. Op 14 locaties met een mogelijke kraamverblijfplaats is in de dagen direct na het vinden van de kraamverblijfplaats uitgeteld.

Het aantal gewone dwergvleermuizen varieerde van 0 tot 109 dieren per aangetroffen en/of uitgetelde kraamverblijfplaats:

- op 6 locaties zijn 80 tot 110 dieren geteld;
- op 2 locaties zijn 40 tot 79 dieren geteld;
- op 1 locatie zijn 20 tot 39 dieren geteld;
- op 4 locaties zijn 10 tot 19 dieren geteld;
- op 1 locatie zijn 0 tot 9 dieren aangetroffen en/of geteld.

Het is voorgekomen dat tijdens een uitvliegtelling geen dieren meer zijn aangetroffen, hier zijn de dieren waarschijnlijk verhuisd.

Massawinterverblijfplaatsen

Gedurende het onderzoek naar middernachtzwermeren is binnen de gemeente op 10 locaties middernachtzwermergedrag waargenomen. De massawinterverblijfplaatsen bevinden zich hoofdzakelijk bij de kerken in alle kernen van de gemeente. Ook is bij alle locaties waar tijdens de middernachtzwermerondes massawinterzwermeren is geconstateerd, onderzoek naar vorstzwermeren uitgevoerd. Er is geen vorstzwermeren waargenomen op de locaties.

Ruige dwergvleermuis

Er is 1 zomerverblijfplaats en zijn 271 paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aangetroffen. Tijdens de vangacties half juni zijn 3 mannetjes gevangen.

Laatvlieger

Zomerverblijfplaatsen

In totaal zijn 12 zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger aangetroffen verspreid over de gemeente. Enkel in de kern Dinteloord zijn geen verblijfplaatsen waargenomen. Wel zijn hier 5 individuen foeragerend en overvliegend waargenomen.

Kraamverblijfplaatsen

In totaal zijn 5 kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger aangetroffen. Deze zijn aangetroffen in de kernen: De Heen, Nieuw-Vossemeer en Welberg. Het aantal uitvliegende laatvliegers bij de uitvliegtellingen varieerde tussen 12 en 20 dieren per kraamverblijfplaats. Tijdens het vangonderzoek zijn 5 laatvlieger mannetjes gevangen, waarvan 4 gezenderd. Deze mannetjes bevinden zich allemaal aan de zuidwestzijde van Steenberg.

Meervleermuis

Tijdens het batdetectoronderzoek zijn 6 kraamverblijfplaatsen van de meervleermuis aangetroffen. Deze verblijfplaatsen zijn allemaal aanwezig in de kern Welberg, waar een netwerk van verblijfplaatsen van de meervleermuis is vastgesteld. Bij de uitvliegtellingen varieerden de aantallen tussen de 1 en 172 dieren. Daarnaast zijn ook 4 zomerverblijfplaatsen vastgesteld. Met de luisterkastjes zijn geen opnamen van de meervleermuis gemaakt. Ook zijn geen meervleermuizen gevangen.

Overweging resultaten inventarisatie

De uitgevoerde uitvliegtellingen van kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger vormen geen voldoende robuuste basis om als nulmeting te dienen voor de monitoring van de populatieomvang, waardoor de effecten van het SMP niet meetbaar zijn. De weigeringsgrond en de daaraan ten grondslag liggende overweging is nader uitgewerkt in bijlage 2 (zie punt 6).

2.6 Mogelijke effecten op beschermde soorten

De aanvrager geeft aan dat er door het uitvoeren van de werkzaamheden aan gebouwen (zie Paragraaf 2.1) nesten, rust- en voortplantingsplaatsen van de aangevraagde soorten beschadigd of vernield kunnen worden en vleermuizen worden verstoord.

Door het nemen van de juiste maatregelen wordt het doden en verwonden van vogels in alle gevallen voorkomen. Hierom is een vergunning voor het overtreden van artikel 11.37, eerste lid, onder a, van het Bal niet aangevraagd. Daarnaast zal door het nemen van de juiste maatregelen voorkomen worden dat verstoring van vogels leidt tot een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding. Om deze reden is een vergunning voor het overtreden van artikel 11.37, eerste lid, onder d, van het Bal met betrekking tot het opzettelijk verstoren van vogels niet aangevraagd.

Ook het opzettelijk doden en verwonden van vleermuizen kan door het nemen van maatregelen worden voorkomen. Echter is het niet volledig uit te sluiten dat, ondanks de maatregelen, het onbedoeld doden of verwonden van een vleermuis kan plaatsvinden. In dit geval ontbreekt echter de opzettelijkheid: uitgangspunt is dat door de te nemen maatregelen het doden en verwonden van vleermuizen wordt voorkomen. Hierom is een vergunning voor het overtreden van artikel 11.46, eerste lid, onder a, van het Bal niet aangevraagd.

2.7 Alternatievenafweging

Er zijn geen redelijke alternatieven mogelijk die leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. Hiermee is voldoende onderbouwd dat voor de aangevraagde activiteiten geen andere bevredigende oplossing aanwezig is. Aan het criterium van het ontbreken van een andere bevredigende oplossing is daarmee voldaan. Dit criterium vormt echter slechts één van de voorwaarden uit het toetsingskader van artikel 8.74j van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) voor de vogelsoorten en artikel 8.74k van het Bkl voor de vleermuissoorten. Voor het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit dient tevens te worden voldaan aan de overige vereisten uit deze artikelen. Pas wanneer aan alle toepasselijke voorwaarden is voldaan, kan worden geconcludeerd dat vergunningverlening mogelijk is.

Locaties

De gebiedsbrede omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor de eerder in dit besluit beschreven ruimtelijke ingrepen, vaak in het kader van verduurzaming. In veel gevallen kunnen panden behouden blijven, maar zijn renovatiewerkzaamheden onvermijdelijk. Daarmee is er sprake van 'geen andere bevredigende oplossing' voor wat betreft de locatie van de werkzaamheden. In sommige gevallen blijkt het niet mogelijk om bepaalde woningen of gebouwen te renoveren en is volledige sloop in combinatie met nieuwbouw noodzakelijk. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de woningen zwaar verouderd zijn en niet meer voldoen aan de huidige levensstandaard, bij ernstige bouwkundige gebreken of bij gebrek aan ruimte binnen de gemeente (inbreidingslocaties). Ook in die gevallen is de ingreep plaatsgebonden en is het overwegen van een andere locatie niet van toepassing: hier is er dan sprake van 'geen andere bevredigende oplossing' voor wat betreft de locatie van de werkzaamheden.

Inrichting

Dankzij de 0-meting, de verwachte aanwezigheid van soorten en de beschermingszones kan er bij de ingrepen goed rekening worden gehouden met de beschermde soorten en functies. Bij de inrichting voor, tijdens en na uitvoering van werkzaamheden wordt hier optimaal rekening mee gehouden in de vorm van alternatieve voorzieningen en ecologische plussen. In de generieke werkprotocollen die bij dit SMP horen staat beschreven op welke manier in de inrichting rekening wordt gehouden met de beschermde soorten en functies. De generieke werkprotocollen geven daarmee invulling aan de voorwaarden uit de Kennisdocumenten (BIJ12). Ten aanzien van de inrichting is zodoende alle beschikbare kennis voor een alternatieve afweging ingezet en is tot de best mogelijke inrichting gekomen.

Werkwijze

De werkzaamheden betreffen isolatiewerkzaamheden, onderhoudswerkzaamheden en, zoals hierboven aangegeven in sommige situaties, sloop en nieuwbouw. Vanwege de doelstellingen van de Klimaatwet en de verduurzamingsopgave uit de Nationale prestatieafspraken voor woningen is het noodzakelijk het woningbestand en andere gebouwen te isoleren en te renoveren. Daar waar dat niet mogelijk is, wordt gekozen voor sloop en nieuwbouw. De verduurzamingswerkzaamheden moeten op een kosten-efficiënte wijze en volgens nu geldende normen voor isolatie en bouweisen uitgevoerd worden. In de generieke werkprotocollen die bij dit SMP horen staat beschreven op welke manier in de werkwijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten en functies. De generieke werkprotocollen geven daarmee invulling aan de voorwaarden uit de Kennisdocumenten (BIJ12). Ten aanzien van de werkwijze is zodoende alle beschikbare kennis voor een alternatieve afweging ingezet en is tot de best mogelijke werkwijze gekomen.

Planning

Dankzij de resultaten uit de 0-meting, de verwachte aanwezigheid van soorten en de beschermingszones kan er bij de ingrepen goed rekening worden gehouden met de beschermde soorten en functies. Bij de planning van de werkzaamheden wordt hier optimaal rekening mee gehouden. In de generieke werkprotocollen die bij dit SMP horen staat beschreven op welke manier in de planning rekening wordt gehouden met beschermde soorten en functies. De generieke werkprotocollen geven daarmee invulling aan de voorwaarden uit de Kennisdocumenten (BIJ12). Ten aanzien van de planning is zodoende alle beschikbare kennis voor een alternatieve afweging ingezet en is tot de beste mogelijke planning gekomen.

2.8 Belang van de aanvraag

In de aanvraag zijn de aangevoerde belangen voldoende onderbouwd. Aan het criterium van het bestaan van een wettelijk belang is daarmee voldaan. Dit criterium vormt echter slechts één van de voorwaarden uit het toetsingskader van artikel 8.74j van het Bkl voor de vogelsoorten en artikel 8.74k van het Bkl voor de vleermuissoorten. Voor het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit dient tevens te worden voldaan aan de overige vereisten uit deze artikelen. Pas wanneer aan alle toepasselijke voorwaarden is voldaan, kan worden geconcludeerd dat vergunningverlening mogelijk is.

De omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is gevraagd op grond van de belangen 'volksgezondheid of openbare veiligheid', 'bescherming van flora en fauna' en 'volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 8.74j, eerste lid, onder b en 8.74k, eerste lid, onder b, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Volksgezondheid of openbare veiligheid

Verschillende ingrepen aan gebouwen zullen uitgevoerd moeten worden in het kader van de volksgezondheid. Dat geldt voor oudere gebouwen. In veel woningen die tot de jaren 80 gebouwd zijn, zijn asbesthoudende materialen gebruikt. Asbest vormt een gevaar voor de volksgezondheid wanneer dit vrijkomt. Het inademen van asbestvezels kan leiden tot verschillende soorten kankers of stoflongen. Vooral de niet hechtgebonden toepassingen of toepassingen van hechtgebonden asbestvezels in daken vormen een risico. Hechtgebonden asbesttoepassingen in het dak komen na verloop van tijd vrij door verwerking.

Naast asbest vormt ook een slecht binnenklimaat in woningen een risico voor de volksgezondheid. Veel oudere woningen zijn slecht geïsoleerd of ventileren onvoldoende. Hierdoor kan doorslag van vocht ontstaan, waardoor verschillende gezondheidsklachten kunnen optreden. Die problemen worden gedeeltelijk veroorzaakt door schimmels, huisstofmijt of het vrijkomen van chemische stoffen uit bouwmaterialen. Aan de andere kant kan een te droge woning ook tot problemen leiden. Het verbeteren van het binnenklimaat in woningen is dan ook een van de speerpunten van de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid van het RIVM. Grootschalige woningverbetering wordt gestimuleerd waardoor de woningen beter geïsoleerd en geventileerd worden.

Bescherming van flora en fauna

Met het SMP worden de betreffende soorten op populatieniveau beschermd. Door de werkwijze uit het SMP te volgen, worden niet één of enkele verblijfplaatsen of nestlocaties beschermd of gemitigeerd, maar wordt de 'gunstige staat van instandhouding' van populaties zo goed mogelijk gewaarborgd of zelfs verbeterd. De gemeente zet in op het versterken van biodiversiteit, het verbeteren van leefgebieden en het vergroten van het aanbod nest- en verblijfplaatsen, waardoor populaties erop vooruit kunnen gaan. De monitoring vanuit het SMP is een vinger aan de pols en zorgt ervoor dat er meer informatie wordt verzameld over de effectiviteit van de maatregelen. Hiermee is het ook mogelijk om tijdig bij te sturen wanneer nieuwe kennis beschikbaar wordt. Door het toepassen van het SMP binnen de gemeente wordt er structureel aandacht gevraagd voor het beschermen van (bedreigde) soorten. Hierdoor wordt substantieel bijgedragen aan de bescherming van flora en fauna binnen de gemeente.

Dwingende redenen van groot openbaar belang

Het isoleren van woningen heeft niet alleen een gunstige werking op het leefklimaat, maar zorgt er ook voor dat woningen energiezuiniger worden. Renovatie en sloop met nieuwbouw helpen de afspraken over de verduurzamingsopgave van de Klimaatwet na te komen. Bovendien leidt de uitstoot van CO₂ tot klimaatverandering, met een scala van negatieve gevolgen, zoals een verhoogde kans op extreem weer en zeespiegelstijging. Het is dus noodzakelijk dat er maatregelen genomen worden die de CO₂-uitstoot beperken: verduurzamingsmaatregelen aan woningen zoals het installeren van zonnepanelen en warmtepompen, van het gas af en het isoleren van woningen. Daarnaast zijn woningcorporaties wettelijk verplicht om hun woningbestand te onderhouden. Dwingende redenen van groot openbaar belang is dus eveneens van toepassing op de ingrepen.

Maatregelen

2.8.1 Werkwijze op basis van het SMP

In de aanvulling van 15 juni 2026 staat beschreven dat werkzaamheden die onder de gebiedsbrede omgevingsvergunning worden uitgevoerd, moeten voldoen aan de protocollen uit 'Soortenmanagementplan gebouwen Gemeente Steenbergen Deel 2 – generieke werkprotocollen'. Deze protocollen bevatten alle mogelijke maatregelen die van toepassing kunnen zijn bij het uitvoeren van een ingreep. De maatregelen in de werkprotocollen zijn gericht op het voorkomen van 'doden', 'verwonden' en 'verstoren' van soorten en op het mitigeren van verlies van verblijfplaatsen. De maatregelen moeten per project worden uitgewerkt naar de specifieke situatie.

De te nemen maatregelen worden gebaseerd op de resultaten uit de 0-meting, de verwachte aanwezigheid van soorten, de ligging binnen of buiten een bolwerk en de aanwezige beschermingszones. Informatie over de aanwezigheid van soorten is te vinden in de webviewer of vergelijkbaar systeem. De beschermingszones zijn als volgt:

- Voor de huismus geldt een beschermingszone van 100 meter rondom nesten;
- Voor de gierzwaluw geldt een beschermingszone van 50 meter rondom nesten.

Bij werkzaamheden aan woningen binnen deze zones geldt een aangepaste werkwijze en taakstelling wanneer nesten aanwezig zijn of worden verwacht.

- Voor de laatvlieger geldt een beschermingszone van 100 meter rondom bekende verblijfplaatsen;
- Voor de meervleermuis geldt een beschermingszone van 500 meter rondom kraamverblijfplaatsen en 1500 meter voor overige verblijfplaatsen.

Bij werkzaamheden aan woningen binnen deze zones wordt een goedkeuringsverzoek ingediend.

Wanneer een soort niet voorkomt en ook niet wordt verwacht binnen een specifieke projectlocatie, dan hoeven de beschreven maatregelen voor deze soort ook niet te worden uitgevoerd.

Afwijken van het werkprotocol mag alleen in overleg met het bevoegd gezag, de ODBN. Wanneer de initiatiefnemer van mening is dat de verwachte soorten echt niet aanwezig kunnen zijn, dan moet dit vastgesteld worden door een ter zake kundige ecooloog middels een quickscan. Alleen in dat geval hoeven de voor die soort geldende regels en werkwijzen niet te worden toegepast.

Overweging verwachte aanwezigheid van soorten

In de aanvullingen van 15 juni 2026 is aangegeven dat niet langer wordt gewerkt met het potentiemodel. In plaats hiervan is een nieuwe werkwijze voorgesteld. Deze aangepaste werkwijze is als onvoldoende beoordeeld. De weigeringsgrond en de daaraan ten grondslag liggende overweging is nader uitgewerkt in bijlage 2 (zie punt 7).

Bovendien kan de ODBN na vergunningverlening geen toestemming geven om af te mogen wijken van de in de aanvraag beschreven maatregelen. Een dergelijke afwijking is alleen mogelijk nadat hiervoor een wijzigingsverzoek is ingediend en beoordeeld.

2.8.2 Goedkeuringsverzoeken en maatwerk

Voor een aantal kwetsbare soorten en functies binnen het SMP zijn generieke maatregelen niet voldoende om de soorten te beschermen. In deze gevallen wordt maatwerk toegepast, waarbij een ecooloog wordt ingeschakeld. Voor deze situaties geldt dat eerst wordt overwogen om de verblijfplaats in de oorspronkelijke staat te behouden. Indien dat aantoonbaar niet mogelijk is, wordt samen met de ecooloog een maatwerkplan opgesteld. Hierin wordt specifiek een ontwerp voor de vervangende verblijfplaatsen/functies gemaakt en de werkwijze voor uitvoering inclusief gerichte monitoring beschreven. Dit maatwerkplan is uniek voor elke situatie.

Het maatwerkplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag. Een maatwerkplan met verzoek tot goedkeuring wordt in de volgende gevallen ingediend:

- aantasting van kraamverblijfplaatsen van de gewone en ruige dwergvleermuis;
- aantasting van massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis;
- aantasting van verblijfplaatsen van de laatvlieger en meervleermuis;
- aantasting van leefgebied van de huismus bij meer dan 10 nesten

Onder aantasting wordt bijvoorbeeld een fysieke aantasting of een verandering in microklimaat bedoeld. In het geval van een maatwerksituatie geldt dat de werkzaamheden pas mogen starten als er een goedkeuringsbesluit door het bevoegd gezag is afgegeven.

Maatwerk laatvlieger en meervleermuis

De laatvlieger en meervleermuis zijn soorten waarvoor nog geen bewezen effectieve maatregelen bekend zijn. Mitigatie van verblijfplaatsen (alle functies) is daarom maatwerk. Wanneer er een verblijfplaats van deze soorten aanwezig is of wordt verwacht, en niet behouden of onverstoord kan blijven door de werkzaamheden, wordt door een ecooloog een apart maatwerkplan opgesteld en voorgelegd aan bevoegd gezag, ODBN, ter goedkeuring.

Laatvlieger wordt verwacht binnen de beschermingszone van 100 meter rondom bekende verblijfplaatsen. Voor meervleermuis betreft dit een beschermingszone van 500 meter rondom kraamverblijfplaatsen en 1500 meter voor overige verblijfplaatsen. Er wordt gebruik gemaakt van de generieke werkprotocollen als vaste basis en gewerkt volgens opgestelde richtlijnen die zijn opgenomen in bijlage C van *'Soortenmanagementplan gebouwen Gemeente Steenberghe Deel 2 – generieke werkprotocollen'*. Per situatie wordt gekeken hoe werkzaamheden het beste uit te voeren zijn, zodat de staat van instandhouding niet negatief beïnvloed wordt en zodat de mitigatie een positieve bijdrage levert aan het netwerk van verblijfplaatsen. Er wordt niet tegelijkertijd gewerkt aan 2 kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger of meervleermuis binnen dezelfde wijk.

Werkwijze laatvlieger/meervleermuis aanwezig

Wanneer een verblijfplaats van laatvlieger/meervleermuis aanwezig is worden de volgende stappen ondernomen:

1. Er moet eerst onderzocht worden of de aanwezige verblijfplaats intact en onverstoord kan blijven. Hiervoor worden werkzaamheden die de verblijfplaats vernietigen of verstoren niet uitgevoerd. Alleen werkzaamheden die de verblijfplaats niet verstoren of vernielen worden uitgevoerd, zodat de verblijfplaats wordt behouden en onverstoord gelaten.
2. De ecooloog toetst de effecten van de gekozen optie voor de specifieke situatie en werkzaamheden en rapporteert deze. Hieruit volgt of de verblijfplaats van laatvlieger/meervleermuis behouden en ongestoord kan blijven.
3. Wanneer de ecooloog concludeert dat bij de gekozen optie geen negatieve effecten worden verwacht (de verblijfplaats blijft bij de werkzaamheden behouden en wordt niet verstoord), dan hoeft de ecologische rapportage niet voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag, ODBN. De werkzaamheden kunnen dan plaatsvinden. De rapportage van de begeleidende ecooloog moet getoond worden bij controle van de werkzaamheden.

4. Wanneer de ecooloog concludeert dat bij de verblijfplaats niet behouden of onverstoord kan blijven, wordt de ecooloog betrokken bij het vervolgproces bij de werkzaamheden. Deze ecooloog kijkt mee naar, en beslist over de mogelijke opties tot het beperken van verstoring en (eventueel tijdelijke en) permanent mitigeren van de verblijfplaats. De ecooloog stelt een maatwerkplan op, waarin de werkwijze, mitigatie en compensatie wordt uitgewerkt. Het maatwerkplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag, ODBN, waarna een goedkeuringsverzoek kan worden aangevraagd.

Werkwijze laatvlieger/meervleermuis verwacht

Wanneer er geen daadwerkelijke verblijfplaats is vastgesteld, maar wel een verblijfplaats van laatvlieger/meervleermuis verwacht wordt, worden de volgende stappen doorlopen:

1. Het uitvoeren van aanvullend vleermuisonderzoek. Het doel van dit onderzoek is om zoveel als mogelijk de aanwezigheid van een verblijfplaats aan te tonen of uit te sluiten. Hoe het aanvullend vleermuisonderzoek wordt uitgevoerd, wordt bepaald door de ecooloog. Dit kan bijvoorbeeld een gedetailleerde locatie-inspectie (van inspecteerbare ruimtes zoals een zolder), een uitvliegtelling en/of een geheel nader vleermuisonderzoek conform protocollen omvatten.
2. Indien op basis van het aanvullende onderzoek verblijfplaats(en) van laatvlieger/meervleermuis worden uitgesloten, kunnen de werkzaamheden aanvangen.
3. Na afloop van werkzaamheden worden permanente alternatieve verblijfplaatsen aangebracht om het potentiële aanbod aan verblijfplaatsen op peil te houden. Bij mitigeren van een verblijfplaats wordt altijd 1 op 4 gemitigeerd.

Let op: Indien op basis van het aanvullende onderzoek verblijfplaats(en) van laatvlieger/meervleermuis zijn aangetoond, of niet kunnen worden uitgesloten, geldt de werkwijze laatvlieger/meervleermuis aanwezig.

Overweging maatregelen laatvlieger en meervleermuis

Het is onvoldoende onderbouwd dat de voorgestelde maatregelen voor de laatvlieger en meervleermuis, gelet op de toegepaste onderzoeksmethodiek, voldoende zijn om de staat van instandhouding van deze soorten te borgen. De weigeringsgrond en de daaraan ten grondslag liggende overweging zijn nader uitgewerkt in bijlage 2 (zie punt 2, 3 en 8).

Voorgestelde maatregelen voor maatwerk in SMP niet getoetst

Omdat elke situatie waarin maatwerk vereist wordt uniek is, kunnen de voorgestelde maatregelen uit het SMP niet op voorhand beoordeeld worden. Dit omdat het maatwerk afgestemd dient te worden op de oorspronkelijke situatie van de verblijfplaats. Daarnaast zijn de perioden waarin gewerkt mag worden afhankelijk van de soortfunctie die aanwezig is, het seizoensverloop en de werkzaamheden die uitgevoerd worden. De nieuwe situaties moeten dezelfde functie voor eenzelfde aantal individuen kunnen vervullen als de verblijfplaats die wordt aangetast. Om deze redenen zijn de beschreven maatwerkmaatregelen en werkwijze in het SMP voor deze soorten en/of verblijfplaatsen niet inhoudelijk door ons getoetst bij het voorliggende besluit.

2.8.3 Salderingsboekhouding

Een uitgangspunt van het SMP is dat het aantal functionele nest- en verblijfplaatsen in de gemeente op ieder moment voldoende is om werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

Om hier te allen tijde voldoende inzicht in te hebben, worden alle gerealiseerde voorzieningen in een salderingsboekhouding bijgehouden. De salderingsboekhouding geeft een overzicht van de locaties en data waarop alternatieve nest- en verblijfplaatsen beschikbaar zijn. Bij ingrepen wordt aan de hand van de salderingsboekhouding bepaald of er voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn voor de SMP-soorten. Een ingreep wordt pas uitgevoerd wanneer uit de boekhouding blijkt dat er genoeg alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen 200 meter van het werkgebied en dat deze maatregelen voldoen aan de gewenningsperiode. Voor kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis geldt een afstand van 50 meter.

De aantallen nest- en verblijfplaatsen die verdwijnen bij het uitvoeren van werkzaamheden, alle verblijfplaatsen die worden gerealiseerd ter compensatie na de werkzaamheden en de plussen die worden gerealiseerd, worden bijgehouden in de salderingsboekhouding van verblijfplaatsen. In de wintermaanden van elk jaar (december-maart) bekijkt een ecooloog de salderingsboekhouding van verblijfplaatsen en geeft een ecologische interpretatie aan de hoeveelheid en kwaliteit plussen die in dat jaar zijn gerealiseerd.

Het bijhouden van de salderingsboekhouding is de verantwoordelijkheid van de vergunninghouder. Het is een van de onderdelen waarmee het werken volgens de vergunning verantwoord wordt. De salderingsboekhouding wordt (net al nieuwe resultaten van soortinventarisaties) bijgehouden in WebGIS-Publisher (of een vergelijkbaar systeem). Ook het gebruik van de voorzieningen door de doelsoorten wordt hierin bijgehouden. Het bijhouden van de boekhouding gebeurt continu, zodat de boekhouding bij elke raadpleging actueel is. Per ingevoegde voorziening moet in de salderingsboekhouding naast het overzicht van de locaties en data waarop alternatieve nest- en verblijfplaatsen beschikbaar een aantal details worden ingevuld:

- het type voorziening;
- de einddatum van de gewenningsperiode;
- of het een tijdelijke of permanente voorziening betreft;
- of de voorziening als plus wordt aangemerkt of als minimale taakstelling.

Om te kunnen beoordelen of er voldoende aanbod blijft van nest- en verblijfplaatsen worden de volgende gegevens bekeken om de balans op te kunnen maken:

- hoeveel nest- en verblijfplaatsen waren vóór de ingreep aanwezig? (Af te lezen uit de resultatenkaart met de 0-meting);
- hoeveel nest- en verblijfplaatsen zijn er verdwenen ten gevolge van de ingrepen?
- hoeveel nest- en verblijfplaatsen zijn ter compensatie gerealiseerd en hoeveel kunnen daarvan als plussen worden aangemerkt? (Registratie in salderingsboekhouding).

2.8.4 Ecologische plus

In hoofdstuk 5 en paragraaf 6.5 van het SMP is het realiseren van ecologische plussen en kansen uitgewerkt. Naast de 'standaard' mitigatie om voldoende verblijfplaatsen te behouden is de inzet van een SMP ook gericht op het nemen van maatregelen om de staat van instandhouding van soorten en (lokale) populaties te versterken. Met andere woorden: er worden ecologische plussen gecreëerd. De gemeente kan op verschillende manieren hieraan bijdragen en dit ook in beleid en afspraken met derden vastleggen. Het creëren van plussen grijpt vooral aan op enerzijds het verbeteren van leefgebied en anderzijds op het vergroten van het aanbod aan verblijfplaatsen en nestlocaties.

Verbeteren van leefgebied

Vogels, vleermuizen en andere soorten zijn afhankelijk van geschikt leefgebied. Veel inheems groen in de bebouwde omgeving heeft positieve effecten op het voedselaanbod, schuilplekken en veilige vliegroutes. De gemeente heeft de ambitie om dit te stimuleren en te realiseren door aan te haken bij verschillende beleidsterreinen bijvoorbeeld:

- Vergroening van speeltuinen;
- Inheems groen, groenbeheerplan, bomenplan, laanbeheer, kruidenrijke bermen;
- Klimaatadaptatie, wadi's, regenwaterafkoppeling;
- Groene buurtinitiatieven; buurtmoestuinen, voedselbosjes;
- Groen bij nieuwbouw;
- Werken in openbare ruimtes; vleermuisvriendelijke verlichting, amfibievriendelijke kolken.

Specifiek voor de huismus heeft de gemeente de ambitie om een plan op te stellen waarin wordt opgenomen op welke manier proactief meer leefgebied voor de huismus in de gemeente wordt gerealiseerd. Ten tijde van de beoordeling van dit SMP moet dit plan nog gemaakt worden en is daarmee nog geen onderdeel van het SMP.

Vergroten aanbod nest- en verblijfplaatsen

Het vergroten van het aanbod van nest- en verblijfplaatsen, maakt dat er ruimte gecreëerd wordt voor populaties om te groeien. Er zijn verschillende situaties waar er goede gelegenheden zijn om dit aanbod te vergroten. Hieronder enkele mogelijkheden:

- Naast de benodigde mitigatie voor SMP-soorten bij ingrepen aan gebouwen (met potentie op SMP-soorten) kunnen meer voorzieningen gerealiseerd worden dan strikt noodzakelijk.
- Bij renovatie gebouwen waar geen soorten worden verwacht, geschikt maken voor beschermde soorten door voorzieningen aan te brengen (bijvoorbeeld toegankelijk maken van dak of spouw, ingebouwde kasten enzovoort).
- Aanbrengen van een diversiteit aan voorzieningen, die ook geschikt zijn voor niet-SMP soorten (bijvoorbeeld nestkast voor spreeuw of zwarte roodstaart).
- Natuurinclusieve nieuwbouw, standaard bij nieuwbouw zorgen voor gelegenheid voor verblijfplaatsen voor SMP-soorten (bijvoorbeeld toegankelijke spouw en dak, groene omgeving voor huismus).

Het aantal voorzieningen dat minimaal gerealiseerd moet worden wanneer ongeschikt gemaakt wordt is vastgelegd in bijlage B van *'Soortenmanagementplan gebouwen Gemeente Steenbergen Deel 2 – generieke werkprotocollen'* (verder: Bijlage B). Daarnaast worden zoveel mogelijk extra voorzieningen voor SMP-soorten gerealiseerd, ook als deze soorten niet verwacht worden, zodat er plussen ontstaan. De minimale taakstelling voor nieuwbouwwoningen voor het realiseren van extra plussen is weergegeven in tabel 1 en 2. Dit is boven op de taakstelling die al gerealiseerd moet worden zoals vastgelegd in Bijlage B. Wanneer een ecooloog heeft meegekeken en het echt niet mogelijk blijkt om aan de minimale taakstelling voor het genereren van plussen te voldoen, mag hiervan worden afgeweken.

Tabel 1. Mitigatieopgave plussen genereren vleermuis (er kunnen combinaties worden gemaakt).

Vleermuizen		
Woningtypes	Minimaal aantal plussen	Specificaties
Per hoekwoning	Indien spouwmuur niet toegankelijk wordt gemaakt: plaats op beide kopgevels minimaal drie kleine spouwverblijven geschikt voor zomer-/paarverblijfplaatsen.	Dit kan doormiddel van: - Een spouwverblijf van minimaal 30 x 80 cm (b x h). - Een inbouwkast voor vleermuizen van minimaal 15 x 80 cm (b x h). De voorkeur gaat dan uit naar meerlaagse kasten met een oppervlak van minimaal 1200 cm². LET OP: Rond aantallen altijd af naar boven. Wordt er één enkele woning aangepakt wordt ook minimaal één spouwverblijf/kast gerealiseerd.
Per appartement complex /flat	Plaats op twee gevels minimaal drie kleine spouwverblijven geschikt voor zomer-/paarverblijfplaatsen	Dit kan doormiddel van: - Een spouwverblijf van minimaal 30 x 80 cm (b x h). - Een inbouwkast voor vleermuizen van minimaal 15 x 80 cm (b x h). De voorkeur gaat dan uit naar meerlaagse kasten met een oppervlak van minimaal 1200 cm². LET OP: Rond aantallen altijd af naar boven. Wordt er één enkele woning aangepakt wordt ook minimaal één spouwverblijf/kast gerealiseerd.

Tabel 2. Mitigatieopgave plussen genereren broedvogels (er kunnen combinaties worden gemaakt).

Broedvogels		
Woningtypes	Minimaal aantal plussen	Specificaties
Hoekwoningen	3 voorzieningen geschikt voor huismus en gierzwaluw	Dit kan doormiddel van: 3 geïntegreerde nestgelegenheden 3 inbouwvoorzieningen - Een combinatie van bovenstaande Hang de kasten in clusters op.
Per vrijstaande woning	2 voorzieningen geschikt voor huismus en gierzwaluw	Dit kan doormiddel van: 2 geïntegreerde nestgelegenheden 2 inbouwvoorzieningen - Een combinatie van bovenstaande Hang de kasten in clusters op.
Per appartement complex /flat	7 voorzieningen geschikt voor huismus en gierzwaluw	Dit kan doormiddel van: 7 geïntegreerde nestgelegenheden 7 inbouwvoorzieningen - een combinatie van bovenstaande Hang de kasten in clusters op.

De ecologische plusmaatregelen kunnen bij toekomstige ingrepen in de omgeving dienen als tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen. Door nu zoveel mogelijk mogelijkheden voor het creëren van verblijfplaatsen te benutten, ontstaat op termijn een voldoende aanbod aan alternatieven in de omgeving. Hierdoor hoeft bij toekomstige ingrepen mogelijk geen aanvullende tijdelijke mitigatie meer te worden gerealiseerd.

2.8.5 Projectfasering

Om te borgen dat niet te veel verblijfplaatsen tegelijkertijd aangetast worden, vindt fasering plaats. In grote lijnen zal fasering binnen een project plaatsvinden wanneer er sprake is van grootschalige werkzaamheden in combinatie met de aanwezigheid van verblijfplaatsen en/of nesten van SMP-soorten.

Onder grootschalige werkzaamheden wordt verstaan:

- Werkzaamheden aan meer dan 50 grondgebonden woningen; of
- Werkzaamheden aan meer dan 2 flats/ appartementencomplexen/ bedrijfspanden/ schoolgebouwen

Vleermuizen

- Binnen 1 projectlocatie grote ingreep (vernietigen): Wanneer werkzaamheden op grote schaal plaatsvinden en er zijn verblijfplaatsen aanwezig, moet in tijd en ruimte worden gefaseerd. Mitigatie is afgerond voordat een volgend deel aangepakt wordt. Fasering wordt vastgesteld door een begeleidend ecooloog.
- Binnen 1 grootschalig project kleine ingreep (verstoren): Wanneer werkzaamheden op grote schaal plaatsvinden en er zijn meer dan 15 verblijfplaatsen aanwezig binnen het hele projectgebied, worden werkzaamheden per woningblok/flat uitgevoerd.

Broedvogels

- Binnen 1 projectlocatie aantasten bolwerk: Bij grootschalige werkzaamheden, binnen een huismusbolwerk (aantasting van meer dan 10 nesten) en/of binnen een gierzwaluwbolwerk (aantasting van meer dan 5 nesten) wordt in ruimte en tijd gefaseerd. Permanente mitigatie is afgerond voordat het volgend deel wordt aangepakt. De richtlijn is om niet meer dan 50% van de nesten tegelijk aan te tasten. Fasering wordt vastgesteld door een begeleidend ecooloog.

Uitzondering gierzwaluw na-isolatie spouwmuur: Bij na-isolatieprojecten tot maximaal 100 woningen, binnen een bolwerk van gierzwaluwen maar buiten een bolwerk van de huismus en bij afwezigheid van kwetsbare verblijfplaatsen van vleermuizen, mag zonder fasering in tijd worden gewerkt. Wel worden de werkzaamheden voor het broedseizoen van gierzwaluw afgerond. Werken binnen het broedseizoen van de gierzwaluw is niet toegestaan. Werkwijze 36 zoals beschreven in 'Soortenmanagementplan gebouwen Gemeente Steenbergen Deel 2 – generieke werkprotocollen' is hierbij van toepassing en wordt altijd gevolgd.

2.8.6 Alternatieve voorzieningen

Realiseren voorzieningen bij kleine ingrepen:

Bij alle projecten waar niet ongeschikt wordt gemaakt hoeven geen alternatieven gerealiseerd te worden. Tijdens en na afloop van de werkzaamheden blijven de verblijfplaatsen en/of nestlocaties beschikbaar. Raken door de werkzaamheden de verblijfplaatsen onverhoopt toch ongeschikt, (denk aan: afdichten stootvoegen, afdichten kieren/scheuren/gaten, afdichten ruimtes bij boeiboorden, dakgoten en windveren etc.), dan moet een ecooloog worden ingeschakeld. In dat geval moeten er wel alternatieve permanente (en eventueel tijdelijke) verblijfplaatsen worden gerealiseerd. Het aantal voorzieningen dat minimaal gerealiseerd moet worden, is vastgelegd in Bijlage B van 'Soortenmanagementplan gebouwen Gemeente Steenberghe Deel 2 – generieke werkprotocollen' (hierna: bijlage B).

Realiseren voorzieningen bij grote ingrepen:

Wanneer binnen een project ongeschikt gemaakt wordt moet er voor elk gebouw, waar een aangetroffen nestlocatie en/of verblijfplaats verdwijnt of wordt verwacht, (tijdelijke) alternatieve voorzieningen voor betreffende SMP-soort(en) gerealiseerd worden. Dit dient te gebeuren vóórdat de werkzaamheden van start gaan. Naderhand moet bebouwing weer geschikt worden gemaakt voor SMP-soorten. Is dit echter niet mogelijk dan moeten er ook permanente voorzieningen worden gerealiseerd binnen de projectlocatie zelf. Het plan voor de tijdelijke en permanente voorzieningen moet worden vastgelegd in een kastenplan. Bij het opstellen van dit kastenplan dienen de maatregelen en eisen uit Bijlage B in acht te worden genomen, waaronder de eisen ten aanzien van het minimale aantal voorzieningen.

Realiseren van permanente voorzieningen bij sloop met nieuwbouw:

Bij het realiseren van nieuwbouw of een gedeeltelijke nieuwe gevelinrichting, moet dit altijd op een natuur inclusieve manier gebeuren. Daarom worden in nieuwbouw en bij nieuwe gevelinrichting altijd permanente verblijfplaatsen gerealiseerd voor SMP-soorten. De eisen die gesteld worden aan de voorzieningen en het aantal voorzieningen dat minimaal gerealiseerd moet worden, is vastgelegd in Bijlage B.

Realiseren van permanente voorzieningen bij sloop zonder nieuwbouw:

Wanneer geen nieuwbouw wordt gerealiseerd, moeten permanente verblijfplaatsen in de omgeving worden gerealiseerd. Dit is bij hoge uitzondering mogelijk wanneer de sloop zonder nieuwbouw valt onder het beschreven belang van het SMP. Deze ingreep mag enkel na goedkeuring van de stadsecoloog worden uitgevoerd. De eisen die gesteld worden aan de voorzieningen en het aantal voorzieningen dat minimaal gerealiseerd moet worden, is vastgelegd in Bijlage B, Sectie A, B, C en D.

Voor het realiseren van permanente alternatieve voorzieningen geldt de mitigatieopgave zoals weergegeven in tabel 3 (vleermuizen) en 4 (broedvogels).

Tabel 3. Mitigatieopgave permanent vleermuizen (er kunnen combinaties worden gemaakt)

Alle woningtypes	functie aanwezig	specificaties
Per verblijfplaats	4 voorzieningen: Voor elke verblijfplaats die verdwijnt, moeten minimaal vier alternatieve voorzieningen met minimaal dezelfde functie als de verblijfplaats die verdwijnt worden gerealiseerd.	Dit kan doormiddel van: • het maken van 4 geïntegreerde spouwverblijven (verschillende windrichtingen); • het toegankelijk houden van minimaal 4 dakvlakken; • het plaatsen van 4 nokkasten/gevelbetimmering in verschillende windrichtingen; • of in geval dat er een zomer-/paarverblijfplaats verdwijnt het aanbrengen van boeiboorden op 4 verschillende locaties EN verschillende windrichtingen; • Het plaatsen van 4 inbouwkasten gelijk aan het verblijf dat verdwijnt in verschillende windrichtingen. Een combinatie van bovenstaande opties is altijd mogelijk om in totaal tot 4 locaties te komen. Dus 1 geschikt spouwverblijf, geschikte boeiboorden aan de noord- en zuidkant van een woning en een nokkast, telt samen op tot 4 alternatieve verblijfplaatsen voor 1 verblijfplaats die verdwijnt.
Per woningtype	aanwezigheid verwacht	specificaties
Per tussenwoning	Maak per twee tussenwoningen minimaal één klein spouwverblijf geschikt voor zomer-/paarverblijfplaatsen. (dit komt neer op een ½ verblijf per woning)	Dit kan doormiddel van: • Een spouwverblijf van minimaal 30 x 80 cm (b x h). • Een inbouwkast voor vleermuizen van minimaal 15 x 80 cm (b x h). De voorkeur gaat dan uit naar meerlaagse kasten met een oppervlak van minimaal 1200 cm². LET OP: Rond aantallen altijd af naar boven. Wordt er één enkele woning aangepakt wordt ook minimaal één spouwverblijf/kast gerealiseerd.
Per hoekwoning & Per vrijstaande woning & Per (bedrijfs)pand	1 voorziening geschikt voor kraamverblijfplaatsen	Houdt voor de vleermuizen de spouwmuur van de kopgevel geschikt. Wanneer dit niet mogelijk is vanwege bijvoorbeeld het na-isoleren van de spouw of sloop, realiseer dan op de kopgevel één groot spouwverblijf (ruimte vrij houden) van minimaal 1,5m² met een minimale hoogte van 1 meter. In plaats van een spouwverblijf mag ook worden gekozen voor inbouwkasten voor vleermuizen met de eisen: • minimale totale oppervlak van 1,52 m². • minimale hoogte van 80 cm • minimale breedte van 80 cm • minimaal 2-laags, met een minimale diepte van 1,5 cm per laag
Per appartement complex /flat	Minimaal 2 voorziening geschikt voor kraamverblijfplaatsen	Houdt voor de vleermuizen de spouwmuren van de kopgevels geschikt. Wanneer dit niet mogelijk is vanwege bijvoorbeeld het na-isoleren van de spouw of sloop, realiseer dan twee groot spouwverblijven (ruimte vrij houden) van minimaal 1,5m² met een minimale hoogte van 1 meter. In plaats van een spouwverblijf mag ook worden gekozen voor 2 inbouwkasten voor vleermuizen met de eisen per kast: • minimale totale oppervlak van 1,52 m². • minimale hoogte van 80 cm • minimale breedte van 80 cm • en minimaal 2-laags, met een minimale diepte van 1,5 cm per laag

Tabel 4. Mitigatieopgave permanent broedvogels (er kunnen combinaties worden gemaakt)

Broedvogels

Nestlocaties aanwezig		
Per aanwezig nest	Mitigatieopgave	Specificaties
Nestlocatie huismus	2 voorzieningen: Voor elke nestlocatie die verdwijnt, moeten minimaal twee alternatieve nestplaatsen worden gerealiseerd.	Dit kan doormiddel van: • 2 geïntegreerde nestgelegenheden • 2 inbouwvoorzieningen • een combinatie van bovenstaande
Nestlocatie gierzwaluw	3 voorzieningen: Voor elke nestlocatie die verloren gaat tijdens de werkzaamheden, moeten op locatie minimaal drie alternatieve nestplaatsen worden aangeboden.	Dit kan doormiddel van • 3 geïntegreerde nestgelegenheden • 3 inbouwvoorzieningen • een combinatie van bovenstaande De alternatieven moeten in het plangebied beschikbaar zijn vóór de start van het broedseizoen (start = half april).
Nestlocaties verwacht binnen een bolwerk		
Per woningtype	opgave	specificaties
Per tussenwoning & Per hoekwoning & Per vrijstaande woning	1 voorziening	Geschikt voor huismus EN gierzwaluw Dit kan doormiddel van: • een geïntegreerde nestgelegenheid • een inbouwvoorziening Bij grotere projecten is het clusteren van nestkasten aan te raden. De opgave geeft enkel de aantallen weer. Stel een blok van 6 rijtjeshuizen wordt gerenoveerd, waardoor 6 nestkasten gerealiseerd moeten worden. Dan kunnen deze kasten in clusters van 3 op beide kopgevels van de hoekwoningen worden geplaatst OF in een cluster van 6 op 1 hoekwoning. Plaats niet meer dan 6 nestkasten bij elkaar.
Per appartement complex /flat & Per (bedrijfs)pand	6 voorzieningen geschikt voor huismus en gierzwaluw	Dit kan doormiddel van: • 6 geïntegreerde nestgelegenheden • 6 inbouwvoorzieningen • een combinatie van bovenstaande Hang de nestkasten in clusters op.
Nestlocaties verwacht buiten een bolwerk		
Per tussenwoning	0 voorzieningen	n.v.t
Per hoekwoning & Per vrijstaande woning	1 voorzieningen	Geschikt voor huismus EN gierzwaluw Dit kan doormiddel van: • een geïntegreerde nestgelegenheid • een inbouwvoorziening Bij grotere projecten is het clusteren van kasten aan te raden. De opgave geeft enkel de aantallen weer. Stel 3 blokken met elk 6 rijtjeshuizen wordt gerenoveerd, waardoor 6 kasten gerealiseerd moeten worden per blok. Dan kunnen deze kasten in twee clusters van 3 op de kopgevels van de hoekwoningen worden geplaatst in elk blok.
Per appartement complex /flat & Per (bedrijfs)pand	3 voorzieningen geschikt voor huismus en gierzwaluw	Dit kan doormiddel van: • 3 geïntegreerde nestgelegenheden • 3 inbouwvoorzieningen • een combinatie van bovenstaande Hang de kasten in clusters op.

Tijdelijke alternatieve voorzieningen vleermuizen en huismus:

Indien voorafgaand aan de werkzaamheden binnen een straal van 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats of van de projectlocatie met woningen waar vleermuizen of huismussen worden verwacht, onvoldoende alternatieve voorzieningen aanwezig zijn, worden er tijdelijke alternatieve voorzieningen gerealiseerd. In dat geval kan er gekozen worden voor opbouwkasten als tijdelijke mitigatie. Opbouwkasten worden niet erkend als permanente voorzieningen. Er worden dan alsnog ook na uitvoering van de werkzaamheden permanente voorzieningen gerealiseerd op de locatie waar de werkzaamheden hebben plaatsgevonden.

Met het volgende moet rekening worden gehouden:

1. Voldoe aan de realisatie eisen en taakstelling (zie tabel 5) voor tijdelijke voorzieningen (zie Sectie L, M en N in Bijlage B).
2. Realiseer de voorzieningen vóór de start van de werkzaamheden EN voldoe aan de gewenningsperiode. (Zie Tabel 3 in bijlage B).
3. Wanneer de werkzaamheden de aanwezige verblijf- /nestlocaties permanent vernield/ongeschikt maken, moeten na afloop van de werkzaamheden altijd binnen de projectlocaties permanente voorzieningen worden gerealiseerd.

Voor het realiseren van tijdelijke alternatieve voorzieningen geldt het volgende stappenplan:

1. Controleer de salderingsboekhouding op de aanwezigheid van ongebruikte alternatieve verblijfplaatsen binnen 200 meter van voorgenomen ingreep. Deze kunnen ook gebruikt worden als tijdelijke uitwijkmogelijkheid. Alternatieve kraamverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis moeten binnen 50 meter aanwezig zijn.
2. Zijn er voldoende ongebruikte alternatieve verblijfplaatsen/nestlocaties aanwezig EN er is aan de gewenningsperiode voldaan, dan is aan de tijdelijke mitigatieopgave voldaan. In dit geval kunnen werkzaamheden worden gestart, rekening houdend met de kwetsbare periodes van SMP-soorten, werktabellen en aangepaste werkwijze.
3. Zijn er niet voldoende tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving, dan moeten deze alsnog worden gerealiseerd.
4. Voldoe aan de gewenningsperiode van alternatieve verblijfplaatsen. Zie Tabel 3 van bijlage B.

Tijdelijke alternatieve voorzieningen gierzwaluw:

1. In de regel mag er niet gewerkt worden met tijdelijke uitwijkmogelijkheden voor gierzwaluwen. Bij (verwachte) aanwezigheid van gierzwaluwen moeten werkzaamheden binnen de periode half september t/m maart worden uitgevoerd. In april moeten de oude nestlocaties weer beschikbaar zijn;
2. Enkel bij hoge uitzondering mag er gebruik worden gemaakt van tijdelijke uitwijkmogelijkheden voor gierzwaluw. Eisen die hieraan worden gesteld zijn als volgt:
  - a. Geplaatste voorzieningen moeten permanente inbouwvoorzieningen zijn;
  - b. Voorzieningen moeten binnen 200 meter van de oorspronkelijke locatie voor gierzwaluwen worden geplaatst. LET OP: plaats zoveel mogelijk alternatieve voorzieningen binnen een straal van 50 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats;
  - c. Alternatieve voorzieningen voor gierzwaluw dienen vóór 15 april (van het jaar waarin gewerkt wordt) te zijn gerealiseerd.
  - d. Er moeten per weg te nemen nestlocatie 3 alternatieve nestplaatsen buiten het plangebied worden gerealiseerd, maar binnen 200 meter van het plangebied. Dit moeten altijd permanente inbouwvoorzieningen zijn.
  - e. Na afronding van de werkzaamheden worden 3 permanente inbouwvoorzieningen per aanwezige nestlocatie gerealiseerd binnen het plangebied.

Tabel 5. Mitigatieopgave tijdelijke voorzieningen voor vleermuizen (enkel zomer-/paarverblijfplaatsen, voor overige functies is altijd maatwerk) en huismus

Vleermuizen (zomer/paar)		huismus	
Woningtype	functie aanwezig (per verblijfplaats)	aanwezig (per nest)	
Alle typen	4 voorzieningen: Dit kunnen binnen 200 meter gerealiseerde ongebruikte permanente voorzieningen zijn OF opbouwkasten.	2 voorzieningen: Dit kunnen binnen 200 meter gerealiseerde ongebruikte permanente voorzieningen zijn OF opbouwkasten.	
Bij werk aan 1 particuliere woning	Bij aanwezigheid van een zomer-/paarverblijfplaats kunnen als uitwijkmogelijkheid hoge potentiewoningen (zie kaartlaag in de viewer). in omgeving worden gebruikt. Er moeten gemiddeld 4 woningen in de omgeving aanwezig zijn. Is dit niet het geval: realiseer 1 tijdelijke voorziening.	1 tijdelijke voorziening.	
Woningtype	aanwezigheid verwacht (per woning)	verwacht binnen bolwerk (per woning/eenheid)	verwacht buiten bolwerk (per woning/eenheid)
tussenwoning	Per woningblok met meer dan 8 tussenwoningen, wordt er met 0,25 kast per extra woning gerekend. - 9 t/m 12 tussenwoningen per blok = 1 kast extra - 13 t/m 16 tussenwoningen per blok = 2 kasten extra Etc.	0	0
hoekwoning	2 tijdelijke voorzieningen	2 tijdelijke voorzieningen	1 tijdelijke voorziening
vrijstaande woning	2 tijdelijke voorzieningen	2 tijdelijke voorzieningen	1 tijdelijke voorziening
appartement complex /flat	4 tijdelijke voorzieningen	4 voorzieningen	2 voorzieningen
(bedrijfs)pand	4 tijdelijke voorzieningen	4 voorzieningen	2 voorziening
1 particuliere woning*	0, wanneer voldoende hoge potentiewoningen in omgeving aanwezig zijn (zie kaartlaag in de viewer).. Zo niet: 1 tijdelijke voorziening.	1 tijdelijke voorziening	

*let op wanneer meerdere particuliere woningen in een straat tegelijk werkzaamheden uitvoeren die nestlocaties van huismus aantasten, dan geldt deze regel niet.

Overweging alternatieve voorzieningen

Het is onduidelijk of er voldoende tijdelijke en permanente voorzieningen worden gerealiseerd om de staat van instandhouding van de aangevraagde soorten te kunnen borgen. De weigeringsgrond en de daaraan ten grondslag liggende overweging is nader uitgewerkt in bijlage 2 (zie punt 8).

Overweging ongeschikt maken, werken buiten kwetsbare periodes en aangepaste werkwijzen

De werkwijzen voor het ongeschikt maken van verblijfplaatsen, het werken buiten kwetsbare periodes en de aangepaste werkwijzen zijn niet inhoudelijk beoordeeld. Aan deze beoordeling wordt niet toegekomen, omdat de aanvraag reeds op andere gronden niet voor vergunningverlening in aanmerking komt. Zoals in dit besluit is toegelicht, is onvoldoende onderbouwd dat de toegepaste onderzoeksmethodiek en de voorgestelde maatregelen voldoende zijn om de staat van instandhouding van de aangevraagde soorten te borgen. Daardoor leiden deze werkwijzen niet tot een ander oordeel over de aanvraag

2.9 Monitoring

Om inzicht te krijgen in het effect van de werkzaamheden van het SMP op de SMP-soorten wordt periodiek gemonitord. De monitoring is erop gericht om periodiek een inzicht te krijgen in de populatietrend en in het aanbod van functionele verblijfplaatsen en nestlocaties.

Overweging monitoring

De monitoringmethodiek is niet inhoudelijk beoordeeld. Aan deze beoordeling wordt niet toegekomen, omdat de aanvraag reeds op andere gronden niet voor vergunningverlening in aanmerking komt. Zoals in dit besluit is toegelicht, is onvoldoende onderbouwd dat de toegepaste onderzoeksmethodiek en de voorgestelde maatregelen voldoende zijn om de staat van instandhouding van de aangevraagde soorten te borgen. Monitoring achteraf kan niet alsnog waarborgen dat de staat van instandhouding behouden blijft.

3. Conclusie

De gevraagde omgevingsvergunning op grond van de Omgevingswet, voor een flora- en fauna-activiteit, wordt voor de huismus, gierwaluw, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis en beschreven activiteiten geweigerd. De weigeringsgronden en de bijbehorende motivering zijn opgenomen in bijlage 2.

Bijlage 1. Overzichtstekening van de planlocatie

Figuur 1. Locatie gemeente Steenbergen. De activiteiten vinden plaats binnen de rood omlijnde gebieden.

Bijlage 2. Weigeringsgronden en overwegingen

1. Veldbezoeken gierzwaluw na 15 juli

Het uitvoeren van veldbezoeken na 15 juli is niet akkoord bevonden. Een aantal veldbezoeken naar de aan- dan wel afwezigheid van nesten van de gierzwaluw zijn uitgevoerd na 15 juli. Het laatste veldbezoek is uitgevoerd op 22 juli. Volgens het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2023) en het Gebiedenprotocol Gierzwaluw (Sovon, 2023) loopt de periode voor het uitvoeren van onderzoek tot en met 15 juli.

In de periode van 16 tot en met 22 juli zijn in totaal 30 waarnemingen van gierzwaluwen geregistreerd. Deze waarnemingen betreffen overvliegende individuen, nestindicerend gedrag en verblijfplaatsen, waaronder in totaal 28 bezette nesten. In de onderbouwing wordt gesteld dat, in vergelijking met eerdere gegevens, in de periode van 16 tot en met 22 juli voldoende activiteit is vastgesteld om een uitloop van het onderzoeksvenster te rechtvaardigen. Het blijft echter onduidelijk hoe de waarnemingen uit de verlengde periode zich verhouden tot de waarnemingen die zijn gedaan tussen 1 juni en 15 juli. Hierdoor kan niet worden beoordeeld of mogelijk essentiële locaties met gierzwaluwnesten zijn gemist.

Daarnaast wordt in de onderbouwing gesteld dat het voorjaar van 2024 uitzonderlijk nat was, waardoor veel vogelsoorten een langer broedseizoen zouden hebben gekend. Niet onderbouwd is op basis van welke wetenschappelijke literatuur, onderzoeksgegevens of andere relevante bronnen deze conclusie is getrokken. Evenmin is aangetoond dat deze veronderstelling van toepassing is op de gierzwaluw en dat zij een afwijking van het in het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2023) en het Gebiedenprotocol Gierzwaluw (Sovon, 2023) beschreven onderzoeksvenster rechtvaardigt.

2. Onderzoek meervleermuis onvoldoende

Het uitgevoerde onderzoek is onvoldoende om inzicht te krijgen in de spreiding en het netwerk van verblijfplaatsen van de meervleermuis binnen de gemeente. Daarnaast ontbreekt een onderbouwing waaruit blijkt dat, ondanks dit onvoldoende onderzoek, met mitigerende maatregelen alsnog de staat van instandhouding kan worden geborgd.

Onvoldoende spreiding en dekking van luisterkastjes en vanglocaties

Voor de gehele gemeente, bestaande uit 6 ruimtelijk van elkaar gescheiden kernen, zijn slechts 3 luisterkastjes geplaatst ten behoeve van het onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van de meervleermuis. Deze luisterkastjes zijn uitsluitend geplaatst in en rondom Steenberg, namelijk in het noordoosten van Steenberg en bij Welberg. In de overige kernen — Nieuw-Vossemeer (deelgebieden 1 en 2), De Heen (deelgebied 3), Dinteloord (deelgebieden 4 tot en met 7), Kruisland (deelgebieden 8 en 9) en het noordelijke en westelijke deel van Steenberg (deelgebieden 11, 12 en 15) — zijn geen luisterkastjes geplaatst. Daarnaast zijn geen meervleermuizen gevangen en gezenderd. Voor een groot deel van het plangebied geldt dus dat er enkel onderzoek met een batdetector is uitgevoerd en dat niet alle potentiële vliegroutes richting de kernen met luisterkastjes onderzocht zijn op de aanwezigheid van de meervleermuis.

De aangeleverde onderbouwing voor de spreiding en het aantal geplaatste luisterkastjes wordt als onvoldoende beoordeeld. Daarbij is gesteld dat het plaatsen van luisterkastjes op locaties waar geen vangsten kunnen worden uitgevoerd geen meerwaarde heeft, omdat waarnemingen op dergelijke locaties geen informatie opleveren over de herkomst van de waargenomen dieren.

Deze motivering gaat echter voorbij aan de functie van luisterkastjes binnen het onderzoek. Luisterkastjes kunnen, indien zij op alle geschikte vlieg- en toegangswegen worden geplaatst, inzicht bieden in het gebruik van deze routes door meervleermuizen. Daarmee kunnen zij bijdragen aan het detecteren van individuen die tijdens het batdetectoronderzoek niet zijn waargenomen.

Door het beperkte aantal luisterkastjes en de beperkte geografische spreiding ervan kan niet worden uitgesloten dat meervleermuizen via niet-onderzochte vliegroutes het plangebied verlaten. Hierdoor is onvoldoende onderbouwd dat een representatief beeld is verkregen van de aanwezigheid en verspreiding van de meervleermuis binnen het plangebied.

Daarnaast kan een goede spreiding van de luisterkasten essentieel zijn om een relatie te leggen tussen tijden waarop individuen op verschillende locaties voorbijvliegen om daarmee te bepalen of de meervleermuizen uit de kern komen en/of passanten zijn die verblijfplaatsen buiten het SMP-gebied hebben.

Daarnaast is onduidelijk gedurende welke periode de luisterkastjes gedurende drie dagen in het veld aanwezig zijn geweest. Hierdoor kan niet worden beoordeeld of het gebruik van potentiële vliegroutes door meervleermuizen in zowel de kraamperiode als de migratieperiode voldoende in beeld is gebracht.

Onafhankelijk van de mogelijkheden om op specifieke locaties langs potentiële vliegroutes vangonderzoek uit te voeren, is een betrouwbaar eerste inzicht in de aanwezigheid van de meervleermuis noodzakelijk om te kunnen bepalen welke onderzoeksmethoden en/of maatregelen nodig zijn om de gunstige staat van instandhouding van de soort te waarborgen. Indien de aanwezigheid van de meervleermuis in (deel)gebieden niet kan worden uitgesloten en vangonderzoek daar niet mogelijk is, dienen andere geschikte onderzoeksmethoden te worden ingezet om alsnog een voldoende betrouwbaar beeld te verkrijgen van het gebruik van deze gebieden door de meervleermuis.

Ongeschiktheid van batdetector onderzoek voor vaststellen van (kraam)verblijven van meervleermuis
Het uitgevoerde batdetectoronderzoek is niet geschikt om de aanwezigheid van de meervleermuis in één of meerdere kernen uit te sluiten. De kans dat een onderzoeker zich op het juiste moment nabij een verblijfplaats bevindt om verblijfplaatsindicerend gedrag waar te nemen, is daarvoor te beperkt.

Het onderzoeksgebied is opgedeeld in deelgebieden met elk circa 7,5 kilometer openbare weg. Per deelgebied is één onderzoeker ingezet, waarbij het doorkruisen van een deelgebied ongeveer één uur in beslag nam. Tijdens de ochtenduren is zwermgedrag rondom kraamverblijven vaak beperkt tot een relatief korte piekperiode van ongeveer twintig minuten. Daarnaast kunnen zowel het tijdstip als de duur van dit gedrag variëren, onder meer afhankelijk van de conditie van de dieren en omgevingsfactoren zoals de maanstand. Afwijkingen van circa tien minuten zijn daarbij niet ongebruikelijk¹.

Om met voldoende zekerheid te kunnen uitsluiten dat zich binnen een deelgebied een kraamverblijf bevindt, zou het gebied daarom met een aanzienlijk hogere frequentie moeten worden onderzocht dan in het uitgevoerde onderzoek het geval was. Voor avondrondes geldt bovendien dat geen zwermgedrag wordt waargenomen, waardoor het detecteren van verblijfplaatsen nog moeilijker is en een hogere onderzoeksinspanning noodzakelijk is.

---

¹ NGB (2025). Toelichting wijziging vleermuisprotocol voor Meervleermuis

Voor het uitgevoerde batdetectoronderzoek geldt dan ook dat een aanzienlijke kans bestaat dat verblijfplaatsindicerend gedrag niet is waargenomen doordat de onderzoeker op het betreffende moment niet op de juiste locatie aanwezig was. Hierbij zijn andere factoren die kunnen bijdragen aan het missen van verblijfplaatsen, zoals het uitblijven van zwermgedrag, het niet uitvliegen van dieren, het verplaatsen van kolonies of een beperkt overzicht van het onderzoeksgebied, nog buiten beschouwing gelaten.

In de aangeleverde onderbouwing van 15 juni 2026 is gesteld dat tijdens de nulmeting aanvullende batdetectorrondes zijn uitgevoerd in Welberg, waar in 2023 in het kader van het NEM een kolonie meervleermuizen is vastgesteld. Daarbij zijn meerdere verblijfplaatsen van dit netwerk aangetroffen. Deze onderbouwing biedt echter uitsluitend inzicht in de situatie rondom Welberg en is onvoldoende om een representatief beeld te verkrijgen van de verspreiding van de meervleermuis en de functionele samenhang van het netwerk van verblijfplaatsen binnen de overige kernen van de gemeente. Daarmee is onvoldoende aangetoond dat de aanwezige verblijfplaatsen en hun onderlinge functionele samenhang binnen het gehele onderzoeksgebied voldoende in beeld zijn gebracht.

Daarnaast is in een aantal deelgebieden afgeweken van het vleermuisprotocol. Zo zijn onderzoeken niet voortgezet tot 60 minuten vóór zonsopkomst, waardoor de onderzoeksduur korter is geweest dan voorgeschreven. Ook is een deel van de onderzoeken buiten de voorgeschreven onderzoeksperiode uitgevoerd. Een onderbouwing waaruit blijkt dat deze afwijkingen niet hebben geleid tot het missen van essentiële verblijfplaatsen ontbreekt.

Indien kraamverblijven tijdens het batdetectoronderzoek niet zijn waargenomen, is de aanvullende inzet van één of enkele luisterkastjes langs een beperkt aantal potentiële vliegroutes onvoldoende om dergelijke verblijfplaatsen alsnog uit te sluiten. Daarbij zijn niet alle potentiële vlieg- en toegangswegen onderzocht en zijn binnen het netwerk diverse aftakkingen aanwezig die buiten beschouwing zijn gebleven. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat meervleermuizen gebruikmaken van niet-onderzochte routes en dat verblijfplaatsen daardoor onopgemerkt zijn gebleven. Als gevolg hiervan is onvoldoende onderbouwd dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de meervleermuis binnen de onderzochte deelgebieden kan worden uitgesloten.

Onderbouwing uitsluiten kraamverblijf op basis van ecologie meervleermuis onvoldoende

De aangeleverde onderbouwing voor het uitsluiten van kraamverblijfplaatsen van de meervleermuis in de omgeving wordt als onvoldoende beoordeeld. Er is onderbouwd dat een tweede kraamkolonie in de ruime omgeving niet te verwachten is omdat er een kraamkolonie in Welberg aanwezig is en de ecologie van de meervleermuis maakt dat er een dorp verder geen tweede kolonie zit.

Op de koloniekartaal (Netwerk Groene Bureaus, 2025) met bekende kraamverblijfplaatsen van de meervleermuis is zichtbaar dat kolonies op onderlinge afstanden voorkomen die vergelijkbaar zijn met de afstanden tussen de kernen in Steenberg. Dit laat zien dat de aanwezigheid van meerdere kolonies binnen een dergelijke afstand niet ongebruikelijk is. Een onderbouwing met literatuur of onderzoek waaruit blijkt dat de ecologie van de soort uitsluit dat zich op korte afstand (bijvoorbeeld in een naastgelegen kern) een tweede kraamkolonie kan bevinden, ontbreekt. Daarnaast wordt opgemerkt dat een kraamkolonie gebruik kan maken van meerdere verblijfplaatsen binnen één netwerk. De aanwezigheid van één bekende kraamkolonie sluit daarom niet uit dat er aanvullende kraamverblijfplaatsen en/of satellietverblijven in de omgeving aanwezig zijn.

3. Onderzoek laatvlieger onvoldoende

De aangeleverde onderbouwing dat het telemetrie- en batdetectoronderzoek samen een beeld geven van de samenstelling van de aanwezige dieren is als onvoldoende beoordeeld.

Onvoldoende spreiding en dekking van vanglocaties

De aangeleverde onderbouwing voor het aantal vanglocaties voor de laatvlieger en de ruimtelijke spreiding daarvan wordt als onvoldoende beoordeeld. Er is onderbouwd dat de vanglocaties zijn bepaald op basis van een gebiedsanalyse (expert judgement), gegevens uit luisterkastjes, bekende waarnemingen en de veiligheid van de vanglocatie.

Bij de gebiedsanalyse is gekeken naar potentiële verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden, de geschiktheid van vanglocaties en de ruimtelijke structuur van het gebied. Daarnaast is toegelicht dat telemetrisch onderzoek, anders dan batdetectoronderzoek, niet per deelgebied kan worden uitgevoerd omdat de actieradius van individuen niet vooraf kan worden afgebakend. Ook wordt gesteld dat het niet noodzakelijk is om in ieder deelgebied telemetrisch onderzoek uit te voeren, omdat laatvliegers langs vliegroutes worden gevangen en een gezenderd individu meerdere verblijfplaatsen binnen een netwerk kan aantonen.

Deze onderbouwing wordt als onvoldoende beoordeeld. Een overzicht van de locaties van de luisterkastjes, de resultaten die daarmee zijn verkregen en de wijze waarop deze gegevens samen met de gebiedsanalyse en bekende waarnemingen hebben geleid tot de keuze van de vanglocaties ontbreekt. Hierdoor is niet inzichtelijk of de gekozen onderzoeksopzet voldoende geschikt is om de aanwezigheid van kraamverblijven binnen het gehele onderzoeksgebied vast te stellen.

Voor de gehele gemeente, bestaande uit zes uiteengelegde kernen, zijn op vijf locaties vangacties uitgevoerd, namelijk ten noorden en ten zuiden van Nieuw-Vossemeer en ten zuiden en noordoosten van Steenberg en Welberg. In De Heen (deelgebied 3), Dinteloord (deelgebieden 4 tot en met 7) en Kruisland (deelgebieden 8 en 9) zijn geen vangacties uitgevoerd. In deze deelgebieden is echter wel activiteit van laatvliegers vastgesteld. Daardoor kan niet worden uitgesloten dat hier (vrouwelijke) laatvliegers aanwezig zijn die niet zijn herleid tot een kraamverblijfplaats.

Hoewel telemetrie niet is gebonden aan vooraf afgebakende deelgebieden, kan een gebiedsdekkende en voldoende gespreide inzet van vangacties bijdragen aan het verkrijgen van inzicht in de aanwezigheid van drachtige of zogende vrouwtjes binnen verschillende kernen. Dat met één vangactie meerdere verblijfplaatsen van een individu kunnen worden vastgesteld, maakt het mogelijk het netwerk van verblijfplaatsen van dat individu beter in beeld te brengen. Dit biedt echter geen inzicht in de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen in andere kernen waar geen vangonderzoek heeft plaatsgevonden.

Voor zover wordt gesteld dat in bepaalde deelgebieden onvoldoende geschikte locaties aanwezig zijn om vangonderzoek veilig uit te voeren, vormt dit op zichzelf geen afdoende onderbouwing voor een lagere onderzoeksinspanning. Indien vangonderzoek niet mogelijk is, dienen andere geschikte onderzoeksmethoden te worden ingezet om alsnog een voldoende betrouwbaar beeld te verkrijgen van het gebruik van deze gebieden door de laatvlieger.

Bovendien zijn bij het zenderonderzoek geen vrouwelijke laatvliegers gevangen, terwijl uit het batdetectoronderzoek blijkt dat er wel kraamverblijven van de laatvlieger aanwezig zijn. Dit bevestigt dat er wel vrouwtjes aanwezig zijn, maar zijn gemist bij het vangen en zenderen. Doordat er enkel mannetjes gevangen zijn (5 waarvan 4 gezenderd) leveren de vangacties geen aanvullende informatie op over het kraamnetwerk van de laatvlieger in de gebieden waar wel gevangen is. De aangevoerde motivering dat het geslacht van gevangen dieren geen factor is die door de onderzoekers kan worden beïnvloed, wordt onvoldoende geacht. Indien de onderzoeksresultaten onvoldoende informatie opleveren om de aanwezigheid, verspreiding en functionele samenhang van (kraam)verblijfplaatsen in beeld te brengen, kan niet worden volstaan met de constatering dat dit buiten de invloedssfeer van de onderzoekers ligt. In dergelijke gevallen dient aanvullende inzet te worden gepleegd om alsnog een voldoende volledig en betrouwbaar beeld van het (kraam)netwerk van de soort te verkrijgen.

Hiermee is ten aanzien van onderzoek naar kraamverblijven van laatvlieger onzes inziens geen geschikte aanvullende inspanning uitgevoerd ten overstaande van het reguliere batdetectoronderzoek dat wordt uitgevoerd naar gewone en ruige dwergvleermuis.

Ongeschiktheid van batdetectoronderzoek voor vaststellen van (kraam)verblijven van laatvlieger

In het SMP en bijlage 6 'Toelichting en onderbouwing bij methoden' is opgenomen dat het onderzoek naar laatvliegers bestaat uit twee avondrondes in de periode van 15 mei tot 15 juli, waarbij de rondes starten direct na zonsondergang en circa twee uur duren, of bij hoge activiteit (van bijvoorbeeld de laatvlieger) met één uur worden verlengd. Daarbij wordt gesteld dat de bezoeken één uur langer duren dan voorgeschreven in de Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden (hierna: RVGG) en dat het extra uur is benut om verblijfplaatsen van terugkerende dieren te lokaliseren.

Het uitgevoerde batdetectoronderzoek is niet geschikt om de aanwezigheid van (verblijfplaatsen van) een netwerk van de laatvlieger uit te sluiten. Ook voor de laatvlieger geldt dat er een (te) lage kans is om de soort zwermend waar te nemen met de batdetector. Laatvliegers zwermen in de periode van 15 mei tot 15 juli niet of korter dan andere soorten. In de RVGG is opgenomen dat het zoeken naar uitvliegende laatvliegers daarom niet het belangrijkste waarnemingsmiddel is binnen de methodiek. Tijdens het onderzoek moet geconcentreerd worden op 2 duidelijke waarneembare fenomenen:

1. zwermende laatvliegers in april (verzamelgedrag voor kraamgroepen); en
2. invliegers/zwermende laatvliegers in de kraamperiode (terugkerende dieren).

Hierdoor is de wijze van het uitgevoerde batdetectoronderzoek voor deze soort als onvoldoende beoordeeld. Zie ook hiervoor de toelichting zoals beschreven voor de meervleermuis. Anders dan bij de meervleermuis geldt dat de laatvlieger nog wel binnen het plangebied kan worden waargenomen wanneer deze passeert of foerageert.

Tijdens het batdetectoronderzoek zijn in alle kernen laatvliegers waargenomen. Niet in alle kernen zijn echter (kraam)verblijfplaatsen aangetoond. De vastgestelde activiteit kan erop wijzen dat zich in deze kernen verblijfplaatsen of kolonies bevinden.

De aangeleverde onderbouwing dat een waarneming van een laatvlieger niet automatisch betekent dat in de betreffende kern ook een verblijfplaats aanwezig is, wordt als onvoldoende beoordeeld om de aanwezigheid van essentiële verblijfplaatsen uit te sluiten. Daarbij is niet inzichtelijk gemaakt op basis van welke gegevens, analyses of onderzoeksresultaten is geconcludeerd dat de waargenomen activiteit geen aantoonbare relatie heeft met de aanwezigheid van verblijfplaatsen in deze kernen. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat in de betreffende kernen alsnog (kraam)verblijfplaatsen van de laatvlieger aanwezig zijn.

In de aanvullingen van 15 juni zijn in bijlage 3 de tijdstippen van de waargenomen laatvliegers weergegeven in de kernen Dinteloord (deelgebied 4, 5, 6 en 7), Kruisland (deelgebied 8 en 9) en het noorden van Steenberg (deelgebied 11, 12, 13 en 14). Echter komen de tijdstippen waarop waarnemingen zijn gedaan niet overeen met de tijdstippen van de veldbezoeken in bijlage 2. Er zijn waarnemingen gedaan in bijlage 3 op tijdstippen dat de veldrondes nog niet waren gestart of al voorbij waren. Bovendien ontbreekt een onderbouwing of op basis van de tijdstippen van de waarnemingen verblijfplaatsen in deze gebieden kunnen worden uitgesloten.

In de aanvullingen van 15 juni 2026 is in bijlage 2 een overzicht opgenomen van de uitvoeringstijden van de veldbezoeken in relatie tot de 3 activiteitspieken van de laatvlieger. Hieruit blijkt dat van de 74 uitgevoerde onderzoeksrondes 36 rondes binnen activiteitspiek 1 vielen, 13 rondes binnen activiteitspiek 2 en 28 rondes in activiteitspiek 3.

In het Achtergronddocument Vleermuisonderzoek Grote Gebieden is aangegeven dat de combinatie van de eerste en tweede activiteitspiek specifiek geschikt is voor het inventariseren van laatvliegers binnen grotere onderzoeksgebieden. Uit de aangeleverde gegevens blijkt dat deze combinatie slechts beperkt is onderzocht. In diverse deelgebieden is de tweede activiteitspiek slechts tijdens één avondronde of helemaal niet meegenomen. Hierdoor is een groot deel van het onderzoek niet uitgevoerd gedurende de onderzoeksperiode die als meest geschikt wordt beschouwd voor het inventariseren van laatvliegers. Daarmee is onvoldoende onderbouwd dat het onderzoek een representatief beeld geeft van de aanwezigheid van laatvliegers binnen het onderzoeksgebied.

Hoewel wij onderzoek conform de RVGG niet als verplichting hanteren, heeft u onderbouwd dat de avondbezoeken één uur langer hebben geduurd dan in de RVGG wordt voorgeschreven. Wij wijzen er echter op dat volgens de RVGG-avondbezoeken starten bij zonsondergang en eindigen drie uur na zonsondergang. Dit betekent dat een onderzoek conform de RVGG reeds drie uur duurt. Onvoldoende is daarom gemotiveerd op welke wijze de uitgevoerde avondbezoeken naar kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger daadwerkelijk één uur langer hebben geduurd dan de richtlijn voorschrijft. Daarnaast is onvoldoende onderbouwd dat een verlenging van de onderzoeksduur met één uur toereikend is om kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger aan te tonen. Indien foerageergebieden op grotere afstand van verblijfplaatsen liggen, kan de terugkeer van individuen langer dan één uur duren. Bovendien staat de laatvlieger erom bekend verblijfplaatsen snel in en uit te vliegen, waardoor terugkerende dieren gemakkelijk kunnen worden gemist.

Verder is onderbouwd dat wanneer in een deelgebied geen of weinig activiteit van de laatvlieger is waargenomen aan het begin van de avond, het niet zinvol is om een heel uur extra te blijven. Daarbij wordt verwezen naar de RVGG, waarin is beschreven dat de eerste paar uur gebruikt kunnen worden om aanknopingspunten te zijn voor kansrijke locaties. Deze motivering wordt niet gevolgd. Uit het RVGG volgt niet dat een geringe of afwezige activiteit van de laatvlieger aan het begin van de avond aanleiding vormt om het onderzoek voortijdig te beëindigen of de resterende onderzoeksperiode achterwege te laten. Integendeel zoals hierboven aangegeven, moeten de onderzoeken 3 uur duren volgens de richtlijn.

Onderbouwd is dat het merendeel van de onderzoeksrondes is uitgevoerd door een zeer ervaren en deskundige vleermuisonderzoeker. De deskundigheid van de onderzoeker is echter niet bepalend voor de mate waarin zwermgedrag van laatvliegers wordt vertoond, noch voor onderzoeksmethodiek die benodigd is om dit gedrag waar te nemen. De deskundigheid van de onderzoeker is uitsluitend van belang voor het signaleren, herkennen en correct interpreteren van aanwezig gedrag. Daarmee wordt niet onderbouwd dat de gekozen onderzoeksmethodiek geschikt is om de essentiële verblijfplaatsen van de binnen de gemeente inzichtelijk te maken.

Onderbouwd is dat in deelgebieden 13 en 14 (Steenbergen) tijdens eerder onderzoek in 2022 ter hoogte van de Gummarusvelden geen verblijfplaatsen van de laatvlieger zijn aangetroffen. Deze verwijzing wordt niet beschouwd als een toereikende onderbouwing voor de afwezigheid van verblijfplaatsen binnen het huidige onderzoeksgebied. Het feit dat tijdens een eerder onderzoek op een specifieke locatie geen verblijfplaatsen zijn vastgesteld, biedt op zichzelf onvoldoende basis om te concluderen dat verblijfplaatsen van de laatvlieger ontbreken binnen andere delen van het onderzoeksgebied of binnen andere kernen van de gemeente. Bovendien betreffen de woningen aan de Gummarusvelden seniorenwoningen van 1 bouwlaag met een plat dak, waarvan niet kan worden gesteld dat deze een representatief beeld geven van de gebouwen die binnen het onderzoeksgebied als potentiële verblijfplaats voor laatvliegers kunnen fungeren.

Ontbreken financiële- en personele middelen onvoldoende onderbouwing voor onderzoeksinspanning
Voor vergunningverlening moet worden voldaan aan de beoordelingsregels van artikel 8.74j en 8.74k van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Financiële of personele beperkingen vormen geen grond om af te wijken van deze beoordelingsregels. Vaststaat dat de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten moet worden geborgd en dat daarvoor de noodzakelijke maatregelen moeten worden getroffen.

Het ontbreken van financiële of personele middelen kan daarom geen rechtvaardiging vormen voor een beperktere onderzoeksinspanning indien daardoor onvoldoende inzicht ontstaat in de aanwezigheid, verspreiding en het netwerk van verblijfplaatsen van de betrokken soorten. Voor de laatvlieger en meervleermuis is door het beperkte onderzoek onvoldoende inzicht verkregen in het aantal, de locaties en de samenhang van kolonies en verblijfplaatsen binnen het plangebied. Ook ontbreekt een ecologisch onderbouwde inschatting hiervan.

Daardoor kan niet worden beoordeeld of de voorgestelde maatregelen, die voornamelijk uit vaste maatregelen bestaan, voldoende aansluiten op de daadwerkelijke situatie binnen het plangebied en of zij voorzien in de maatwerkmaatregelen die voor de laatvlieger en meervleermuis noodzakelijk kunnen zijn. Zonder een voldoende onderbouwd inzicht in de verspreiding van ten minste de kolonies binnen het gebied kan niet worden vastgesteld dat de voorgestelde maatregelen toereikend zijn. Hierdoor is onvoldoende aangetoond dat de gunstige staat van instandhouding van de laatvlieger en meervleermuis, ondanks de aangevraagde ingrepen, geborgd blijft.

4. Onderzoek massawinterverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis onvoldoende

Voor het onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen is het plangebied opgedeeld in 3 clusters:

- Cluster 1: deelgebied 1, 2, 3, 11 en 12;
- Cluster 2: deelgebied 4, 5, 6, 7, 13 en 14;
- Cluster 3: deelgebied 8, 9, 10, 15, 16 en 17.

Per cluster zijn 3 veldbezoeken uitgevoerd door 1 onderzoeker. De clusters hebben een omvang van circa 170 hectare tot 270 hectare en zijn niet aaneengesloten, met afstanden van soms meer dan 5 kilometer tussen deelgebieden binnen 1 cluster.

Onvoldoende onderbouwing dat alle potentieel geschikte gebouwen onderzocht zijn

De clusters zijn op basis van de potentieanalyse ingedeeld. Hierover staat beschreven dat de potentieanalyse de functie goed weet te voorspellen. Echter blijkt uit de GIS-viewer dat uitsluitend De watertoren (Watertorenstraat 1) en het Oud Stadhuis (Kaaistraat 47) een hoge potentie voor massawinterverblijfplaatsen toegekend hebben gekregen. Alle overige gebouwen in de gemeente hebben een lage potentiewaarde voor massawinterverblijfplaatsen toegekend gekregen. Ook is voor een aanzienlijk deel van de gebouwen met massa geen inschatting van een potentie als massawinterverblijf voorspeld. Het is hierdoor onduidelijk of deze methode wel geschikt is om de grootte van de clusters te bepalen.

De onderbouwing dat alle potentieel geschikte gebouwen zijn onderzocht, wordt als onvoldoende beoordeeld. In de aanvulling van 15 juni 2026 is gesteld dat met behulp van een gebiedsanalyse is bepaald welke gebouwen potentieel geschikt zijn als massawinterverblijfplaats, waarbij met name is gekeken naar hoge gebouwen met een bufferende werking. Daarnaast is toegelicht dat tijdens het eerste uur van de eerste veldronde alle panden binnen de onderzochte clusters opnieuw zijn beoordeeld op geschiktheid, terwijl tevens is gezocht naar zwermactiviteit.

Onvoldoende is echter onderbouwd op basis van welke criteria is beoordeeld of een gebouw al dan niet geschikt is als massawinterverblijfplaats. Dit geldt zowel voor de uitgevoerde gebiedsanalyse als voor de aanvullende beoordeling tijdens het veldonderzoek. Daarbij is niet inzichtelijk gemaakt waarom uitsluitend hoge gebouwen als potentieel geschikt zijn aangemerkt. Ook laagbouw kan, met name wanneer sprake is van een groot bouwvolume en hoogbouw in de omgeving ontbreekt, geschikt zijn als massawinterverblijfplaats. Hierdoor is onvoldoende onderbouwd dat alle potentieel geschikte gebouwen in het onderzoek zijn betrokken.

Onvoldoende onderbouwing voldoende observatietijd per potentieel geschikt gebouw

Het is onvoldoende onderbouwd dat alle potentieel geschikte gebouwen lang genoeg geobserveerd zijn om zwermgedrag waar te kunnen nemen. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat massawinterverblijfplaatsen ten onrechte zijn uitgesloten. De observatieduur en observatiefrequentie per gebouw zijn niet inzichtelijk of duidelijk. Daarnaast ontbreekt een toelichting van de reistijd tussen potentieel geschikte gebouwen (tussen kernen), de duur van eventuele onderbrekingen van het zwermgedrag en de invloed daarvan op de kans om zwermgedrag van de gewone dwergvleermuis te missen.

Omvang cluster

De onderbouwing dat de omvang van de clusters op basis van expert judgement van de veldmedewerkers acceptabel is, wordt als onvoldoende beoordeeld. In de aanvulling van 15 juni 2026 is toegelicht dat de omvang van de clusters is gebaseerd op eerdere praktijkervaringen en dat tijdens de eerste veldronde wordt beoordeeld of een cluster in de praktijk uitvoerbaar is. Deze toelichting is echter onvoldoende navolgbaar, omdat niet inzichtelijk is gemaakt welke criteria daarbij worden gehanteerd en op welke concrete, vergelijkbare praktijkervaringen deze beoordeling is gebaseerd. Hierdoor is onvoldoende onderbouwd dat de gekozen clustergrootte geschikt is voor het adequaat waarnemen van zwermgedrag bij potentieel geschikte gebouwen en dat essentiële massawinterverblijfplaatsen niet zijn gemist.

Invloed reistijd op trefkans zwermgedrag

Indien een deel van de beschikbare onderzoekstijd wordt besteed aan verplaatsingen tussen de kernen, neemt de kans toe dat zwermactiviteit wordt gemist. Wij volgen de onderbouwing dat zwermgedrag bij massawinterverblijfplaatsen doorgaans gedurende een langere periode zichtbaar is dan bij individuele dieren. Dit betekent echter niet dat gedurende de gehele onderzoeksperiode continu zwermgedrag aanwezig is. Vleermuizen kunnen in groepjes arriveren en op één avond meerdere zwermlocaties bezoeken.

In de aanvulling van 15 juni 2026 is gesteld dat de reistijd tussen de woonkernen ongeveer 10 minuten bedraagt en daarom weinig invloed heeft op de onderzoeksresultaten. Deze conclusie wordt als onvoldoende onderbouwd beoordeeld. Niet inzichtelijk is gemaakt hoe vaak en hoe lang zwermgedrag afwezig kan zijn. Daardoor kan niet worden beoordeeld wat de invloed van de reistijd is op de trefkans van zwermgedrag. Ook is niet toegelicht waarom de aanwezigheid van veel ongeschikte panden de kans op het missen van zwermactiviteit zou verkleinen. Hierdoor is onvoldoende onderbouwd dat de reistijd tussen de kernen geen relevante invloed heeft gehad op de onderzoeksresultaten.

Observatieduur en frequentie per gebouw

Bij de indeling van de clusters is rekening gehouden met de spreiding van geschikte gebouwen, zodat elk potentieel geschikt gebouw meerdere malen per veldbezoek kon worden geobserveerd. In de aanvraag is echter opgenomen dat elk cluster tijdens een veldbezoek driemaal is onderzocht, terwijl elders wordt gesteld dat elk gebouw per veldbezoek minimaal tweemaal is bezocht. Door deze tegenstrijdigheid is onduidelijk hoe vaak geschikte gebouwen daadwerkelijk zijn geobserveerd en of dit voldoende is geweest om zwermgedrag waar te nemen.

Daarnaast ontbreekt een toelichting op de observatieduur per gebouw. Hierdoor kan niet worden beoordeeld of de onderzoeksinspanning per gebouw voldoende was om zwermende individuen waar te nemen.

Voor het onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen zijn drie veldbezoeken van drie à vier uur uitgevoerd, terwijl de RVGG uitgaat van twee veldbezoeken van twee uur. In de aanvullende gegevens van 15 juni 2026 is onderbouwd dat de extra onderzoeksinspanning de trefkans op het aantreffen van verblijfplaatsen vergroot, omdat middernachtzwermgedrag op verschillende avonden bij verschillende gebouwen kan plaatsvinden.

Deze onderbouwing wordt als onvoldoende beoordeeld. Niet aangetoond is dat het uitvoeren van een extra veldbezoek en langere onderzoeksrondes voldoende is om massawinterverblijfplaatsen bij potentieel geschikte gebouwen met voldoende zekerheid vast te stellen dan wel uit te sluiten. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat massawinterverblijfplaatsen zijn gemist.

Vorstzwermonderzoek

De onderbouwing dat naast het middernachtzwermonderzoek ook vorstzwermonderzoek is uitgevoerd, wordt als onvoldoende beoordeeld om te concluderen dat geen massawinterverblijfplaatsen zijn gemist. Het vorstzwermonderzoek is namelijk uitsluitend uitgevoerd op locaties waar tijdens het middernachtzwermonderzoek al activiteit is vastgesteld en kan daarmee hooguit de aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats bevestigen.

Dat tijdens het verplaatsen tussen locaties mogelijk aanvullende verblijfplaatsen kunnen worden waargenomen, neemt niet weg dat massawinterverblijfplaatsen bij andere potentieel geschikte gebouwen kunnen zijn gemist. Daarnaast is niet bij alle massawinterverblijfplaatsen gedurende iedere vorstperiode vorstzwermgedrag waarneembaar. Daarbij komt dat tijdens het uitgevoerde vorstzwermonderzoek geen vorstzwermgedrag is vastgesteld. Hierdoor is onvoldoende onderbouwd dat geen massawinterverblijfplaatsen zijn gemist.

5. Paaronderzoek gewone en ruige dwergvleermuis onvoldoende

Het onderzoeksgebied is opgedeeld in deelgebieden zodat 1 deelgebied ongeveer 7,5 kilometer openbare weg beslaat, zodat het gebied per fiets binnen 1 uur volledig doorkruist kan worden. Voor het onderzoek naar paarterritoria zijn, met uitzondering van deelgebied 3, telkens 2 deelgebieden door 1 onderzoeker in 1 avond onderzocht. Hierdoor is het onderzoeksgebied niet binnen 1 uur doorkruist en is per deelgebied slechts 1 veldbezoek uitgevoerd. Deze aanpak wijkt af van de Richtlijn Vleermuizen Grote Gebieden en leidt tot lagere onderzoeksintensiteit en dekking. Een onderbouwing dat ondanks deze afwijkingen de verspreiding en dichtheid van paarterritoria en paarverblijfplaatsen voldoende inzichtelijk zijn gemaakt binnen de gemeente ontbreekt.

6. Uitvliegtellingen kraamverblijfplaatsen onvoldoende

Slechts 14 van de 28 (mogelijke) kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn uitgeteld. Daarnaast heeft één uitvliegtelling twee weken later plaatsgevonden, waarbij geen dieren meer zijn vastgesteld. Voor de laatvlieger zijn slechts 2 van de 5 (mogelijke) kraamverblijfplaatsen uitgeteld. Hierdoor ontbreekt een representatief en gebiedsdekkend beeld van het aantal kraamverblijfplaatsen en de omvang van de kraamkolonies. De uitgevoerde uitvliegtellingen vormen daarom geen betrouwbare nulmeting voor de monitoring. Als gevolg hiervan kunnen veranderingen in populatieomvang als gevolg van werkzaamheden binnen het SMP niet betrouwbaar worden vastgesteld en beoordeeld.

De onderbouwing in de aanvulling van 15 juni 2026 wordt als onvoldoende beoordeeld. Hoewel is gesteld dat monitoring op termijn een beter inzicht kan geven in het netwerk van verblijfplaatsen en kolonies, is niet onderbouwd dat verblijfplaatsen die tijdens de nulmeting niet zijn vastgesteld, behouden blijven totdat een volgende monitoringsronde plaatsvindt. Indien dergelijke verblijfplaatsen in de tussenliggende periode verloren gaan, kunnen negatieve effecten op de staat van instandhouding optreden. Monitoring achteraf kan deze effecten niet voorkomen of ongedaan maken.

Daarnaast vormt een beperkte beschikbaarheid van ecologen of onderzoekscapaciteit geen ecologische onderbouwing voor het achterwege laten van onderzoek. Indien daardoor geen representatief en gebiedsdekkend beeld van het aantal kraamverblijfplaatsen en de omvang van kraamkolonies wordt verkregen, kan niet worden vastgesteld dat de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten is geborgd.

7. Overweging alternatieve werkwijze potentieanalyse

Uit de aanvullingen van 15 juni 2026 blijkt dat de te nemen maatregelen binnen het SMP onder andere afhangen van de aanwezigheid of de verwachte aanwezigheid van beschermde soorten. Als een soort niet aanwezig is en ook niet wordt verwacht, hoeven de maatregelen voor die soort niet te worden uitgevoerd. Echter ontbreekt een gedegen ecologische onderbouwing hoe wordt bepaald of een soort op een projectlocatie wordt verwacht of kan worden uitgesloten. Wel is aangegeven dat niet langer wordt gewerkt met een potentieanalyse. Uit de aanvraag blijkt echter niet welke methode hiervoor in de plaats is gekomen om de aan-/ dan wel afwezigheid van soorten in te schatten. Daardoor kan niet worden beoordeeld of een soort terecht als afwezig of niet te verwachten wordt beschouwd en of de voorgestelde maatregelen voldoende zijn om de staat van instandhouding van de aangevraagde soorten te borgen.

Ondanks de aangepaste werkwijze blijft onduidelijk of deze werkwijze een voldoende betrouwbare basis vormt voor het bepalen van de benodigde mitigerende maatregelen en het borgen van de staat van instandhouding van de aangevraagde soorten.

8. Overweging alternatieve voorzieningen

Onvoldoende is onderbouwd dat de voorgestelde tijdelijke en permanente alternatieve voorzieningen toereikend zijn om de gunstige staat van instandhouding van de aangevraagde soorten te waarborgen.

De omvang, locatie en het type alternatieve voorzieningen zijn afhankelijk van de aanwezigheid, verspreiding en functie van verblijfplaatsen binnen het plangebied. Zoals onder weigeringsgrond 7 is toegelicht, bieden de uitgevoerde onderzoeken onvoldoende inzicht in de aanwezigheid van verblijfplaatsen van onder meer de laatvlieger en meervleermuis, de verspreiding van kolonies en de functionele samenhang van verblijfplaatsnetwerken. Hierdoor ontbreekt een voldoende betrouwbare basis om te bepalen waar, in welke omvang en voor welke functies tijdelijke en permanente alternatieve voorzieningen noodzakelijk zijn.

Daarnaast is onvoldoende onderbouwd dat de gehanteerde taakstellingen voor tijdelijke en permanente voorzieningen toereikend zijn indien tijdens het onderzoek verblijfplaatsen niet zijn vastgesteld. Dit geldt in het bijzonder voor kraamverblijfplaatsen van vleermuizen en voor verblijfplaatsnetwerken van de laatvlieger en meervleermuis. Niet is aangetoond dat de voorgestelde maatregelen ook in die gevallen voorzien in voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden. Daardoor kan niet worden uitgesloten dat de daadwerkelijk benodigde mitigatiecapaciteit groter is dan waarvan in de aanvraag wordt uitgegaan.

Verder hoeven volgens de voorgestelde werkwijze bij tussenwoningen niet altijd tijdelijke of permanente alternatieve voorzieningen te worden gerealiseerd. Tegelijkertijd kan, gelet op de beperkingen van het uitgevoerde onderzoek, niet worden uitgesloten dat in dergelijke woningen beschermde soorten aanwezig zijn of dat verblijfplaatsen zijn gemist. Hierdoor is onvoldoende verzekerd dat bij het verloren gaan van verblijfplaatsen steeds tijdig voldoende alternatieve nest- en verblijfsmogelijkheden beschikbaar zijn.

Gelet op het voorgaande is onvoldoende aangetoond dat de voorgestelde tijdelijke en permanente voorzieningen aansluiten bij de daadwerkelijk aanwezige verblijfplaatsen en populaties binnen het plangebied. Daardoor kan niet worden vastgesteld dat de voorgestelde maatregelen voldoende zijn om negatieve effecten van de aangevraagde activiteiten te voorkomen en de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten te waarborgen.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1